

**NATIONAAL
KENNISINSTITUUT
ONDERWIJS**
NCO

Hoe gaat het met uw (oud-)leerlingen?

Rapportage naar aanleiding van het
Nationaal Cohortonderzoek Onderwijs

Bestuur: **FAKE** naambestuur Voorbeeld website

Instelling: **FAKE** naamvestiging Voorbeeld website

Onderwijsrichting: **havo**

Brin-Vestiging: **Voorbeeld website**

Publicatiedatum: **Oktober 2026**

Publicatiejaar: **2026**

Nationaal Kennisinstituut Onderwijs

COLOFON

Titel: Hoe gaat het met uw (oud-)leerlingen?

Rapportage naar aanleiding van het Nationaal Cohortonderzoek Onderwijs

Auteurs: NKO

Grafisch ontwerp: MAC Make a Change

Foto cover: Pancake Pictures/Patricia Rehe

Publicatiedatum: Oktober 2026

Referentienummer: 2026-FAKE4

© NKO 2026

Behalve voor intern gebruik mag niets uit deze uitgave worden vermenigvuldigd of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

INHOUD

Inleiding	3
Leeswijzer	4
Highlights: Hoe doen uw leerlingen het op uw havo?	6
Highlights: Hoe doen uw leerlingen het in het vervolgonderwijs?	7
DEEL A: DE HAVO	8
1. Samenstelling leerlingenpopulatie	8
2. Hoe ziet de schoolloopbaan van uw leerlingen eruit?	11
3. Hoe succesvol zijn uw leerlingen?	15
DEEL B: HET VERVOLGONDERWIJS	21
4. Opleidingsniveau vervolgonderwijs	21
5. Sector vervolgonderwijs	24
6. Studiewissel vervolgonderwijs	26
7. Succes in het vervolgonderwijs: prestaties en uitval	28
8. Voorspellingskracht van centraal examencijfers	30
DEEL C: SOCIALE VERSCHILLEN	31
9. Sociale verschillen	31
Bijlage: Overzicht percentages per figuur	34

INLEIDING

Het NCO en de reguliere rapportage

Het Nationaal Cohortonderzoek Onderwijs (NCO) geeft in zijn reguliere rapportages informatie over de schoolloopbanen van uw (oud-)leerlingen, op het voortgezet onderwijs zelf en in het vervolgonderwijs. De rapportages bevatten een veelheid aan gegevens: van slagingspercentages tot uitvalcijfers, van nominale doorstroom tot vervolgniveaus.

Het NCO maakt de rapportages in principe voor álle bo-, sbo- en vo-scholen in Nederland, tenzij er niet genoeg gegevens voorhanden zijn. De reguliere rapportages verschijnen elk najaar. Daarnaast publiceert het NCO twee keer per jaar leergroeirapportages voor bo- en sbo-scholen. Scholen die zich daarvoor hebben aangemeld kunnen zo nagaan welke vorderingen hun leerlingen bij taal en rekenen hebben gemaakt.

De rapportages geven onder andere een goed inzicht in de aansluiting tussen het voortgezet onderwijs en het vervolgonderwijs. Verder gaat de rapportage bijvoorbeeld in op de samenhang tussen de onderwijsresultaten en (sociale) groepen leerlingen. Door dit soort relaties te laten zien vormen de rapportages een belangrijke bouwsteen om schoolbeleid te monitoren en eventueel bij te sturen.

Gebruikte gegevens en werkwijze

Het NCO maakt voor de reguliere rapportages gebruik van beschikbare data; scholen hoeven zelf geen data aan te leveren. Voor de reguliere rapportages zijn dit vooral gegevens van de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO).

Naast de gegevens per school en gemiddelden over het onderwijs in heel Nederland, berekent het NCO voor elke school de 'voorspelde referentiewaarde'. Dit zijn de cijfers van een fictieve school met vergelijkbare leerling- en schoolkenmerken als uw school. Voor deze berekening gebruikt het NCO ook data van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS).

Vanaf 2025 kunt u de rapportages rechtstreeks downloaden via een goed beveiligde portal van het NKO. [Meer informatie over deze werkwijze](#) vindt u op de NCO-website.

Vertrouwelijkheid

Voor deze rapportage gebruiken we gegevens over uw leerlingen, oud-leerlingen en school. Daarbij volgen we strenge privacyrichtlijnen. Zo tonen we geen gegevens over vier leerlingen of minder, omdat die mogelijk zijn te herleiden tot individuele leerlingen.

Bestuursbijlage

Het NCO heeft voor alle schoolbesturen een Excel-overzicht beschikbaar gesteld, dat alle percentages weergeeft voor elke school die valt onder het bestuur. Het bevat alle cijfers van de figuren. In het overzicht zijn de bijlagen achterin elke rapportage naast elkaar geplaatst, zodat besturen eenvoudig hun scholen naast elkaar kunnen bekijken.

Registratiefouten

Voor deze rapportage heeft het NCO onder meer cijfers van het Register Onderwijsdeelnemers (ROD) gebruikt. Deze kunnen fouten bevatten, bijvoorbeeld omdat scholen per ongeluk data verkeerd hebben ingevoerd.

Technische toelichting

Voor vragen over de informatie in deze rapportage, de opbouw ervan en de onderliggende berekeningen kunt u terecht bij de [technische toelichting](#) op onze website.

Vragen en extra informatie

Meer uitleg over het NCO en onze rapportages vindt u op onze website www.nationaalcohortonderzoek.nl. Daar staat ook een technische toelichting. Voor vragen over de inhoud van de rapportage kunt u een kijkje nemen bij de [veelgestelde vragen](#) op de website van het NCO. U kunt ook contact opnemen via info@nationaalcohortonderzoek.nl. Vermeld in dat geval het referentienummer 2026-FAKE4.

Suggesties

De NCO-rapportages komen tot stand met waardevolle inbreng uit de onderwijspraktijk. Als u suggesties heeft voor verbetering van onze rapportages, dan kunt u deze sturen naar info@nationaalcohortonderzoek.nl.

Carla Haelermans, Coördinator Nationaal Cohortonderzoek Onderwijs
Gerard Baars, Directeur Nationaal Kennisinstituut Onderwijs

LEESWIJZER

De rapportage valt uiteen in drie delen. Deel A heeft betrekking op uw leerlingen in het voortgezet onderwijs. We presenteren gegevens over de samenstelling van de leerlingenpopulatie van uw school. Verder gaan we in op de 'loopbaan' van uw leerlingen op het voortgezet onderwijs: welk deel gaat steeds over en hoeveel leerlingen stromen op of af? Ook besteden we aandacht aan het onvertraagd behalen van het vo-diploma en de cijfers op het centraal examen.

Deel B gaat over uw oud-leerlingen in het vervolgonderwijs: op welk niveau (mbo, hbo of wo) en in welke sector vervolgonderwijs komen uw leerlingen terecht na het voortgezet onderwijs? We laten zien hoeveel leerlingen binnen twee jaar van studie wisselen, en binnen hoeveel jaar uw oud-leerlingen een diploma behalen in het vervolgonderwijs. En hoe voorspellend is een goede prestatie op het centraal examen voor het succesvol doorlopen van het vervolgonderwijs?

Deel C gaat over de schoolloopbaan in relatie tot sociale verschillen. We houden twee variabelen tegen het licht: we laten de verschillen zien tussen jongens en meisjes; en tussen leerlingen met een verschillende herkomst. Kunnen we zo iets zeggen over de onderwijsuitkomsten van deze verschillende groepen?

De gegevens in de drie delen worden aangevuld met relevante informatie over het Nederlandse onderwijs, die staat opgenomen in infoboxen. Voorafgaand aan de drie delen vindt u na deze leeswijzer kort de belangrijkste bevindingen uit de delen A en B.

GOED OM TE WETEN

Figuren

De getoonde figuren laten geen absolute aantallen leerlingen zien, maar percentages van uw (oud-)leerlingen en het gemiddelde van alle scholen in Nederland. Waar beschikbaar en toepasselijk tonen we ook de voorspelde referentiewaarde.

Begrippen

Driejaarsgemiddelde

We presenteren bij de percentages het gemiddelde van drie opeenvolgende schooljaren – tenzij anders aangegeven. Zo worden de cijfers niet te veel vertekend door toevallige veranderingen. Dus als het percentage voor 2024/2025 vermeld staat, dan is dat het gemiddelde van de schooljaren 2023/2024, 2024/2025 en 2025/2026.

Instroomcohort

Hier gaat het over leerlingen op uw school zelf. Het heeft betrekking op het jaar waarin leerlingen voor het eerst in het derde leerjaar voorkomen. In het voortgezet onderwijs worden leerjaren 1 en 2 buiten beschouwing gelaten omdat leerlingen in de onderbouw nog vaak in brugklassen van brede onderwijsniveaus zitten en we daarom pas in het derde leerjaar leerlingen kunnen toewijzen aan het relevante niveau voor deze rapportage.

Uitstroomcohort

Het jaar waarin (oud-)leerlingen voor het laatst staan ingeschreven op uw school. Uitstroomcohort 2023/2024 betreft leerlingen die in 2023/2024 het centrale examen gemaakt hebben en vanaf 2024/2025 niet meer ingeschreven staan in het voortgezet onderwijs.

Schooljaar

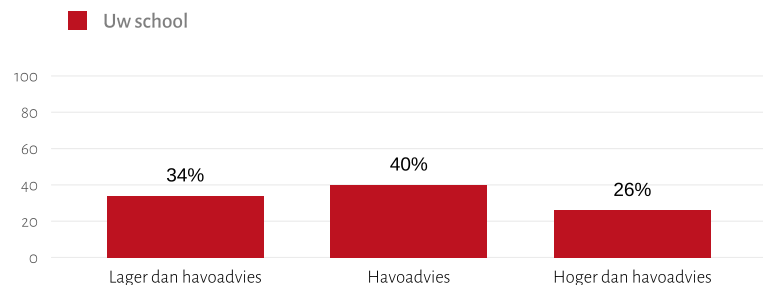
Wanneer in de rapportage 'schooljaar' staat vermeld, dan gaat het om een dwarsdoorsnede van alle leerlingen in leerjaar 3 tot en met leerjaar 4 (vmbo-rapportages), leerjaar 3 tot en met leerjaar 5 (havo-rapportages) en leerjaar 3 tot en met leerjaar 6 (vwo-rapportages) in een specifiek schooljaar. Deze specifieke jaren zijn dan opgenomen in de titel bij een figuur.

Voorspelde referentiewaarde

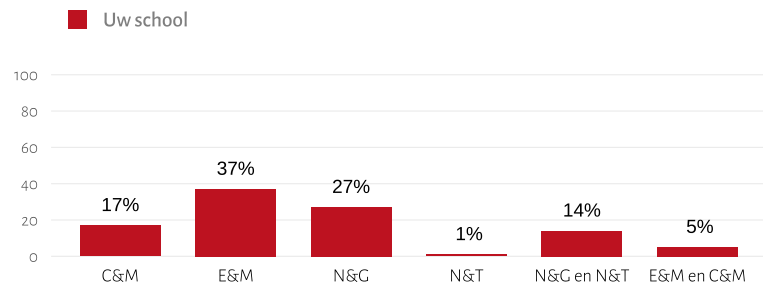
Een berekening van de uitkomsten van een (fictieve) school met ongeveer dezelfde leerling- en schoolkenmerken als uw eigen school. Bij kenmerken kunt u denken aan het percentage meisjes en jongens, de samenstelling van de leerlingenpopulatie naar herkomst, en of de school in de stad of op het platteland staat.

De voorspelde referentiewaarde biedt een goede maatstaf om uitkomsten te beoordelen: zijn de percentages voor uw school hoger of lager dan u mag verwachten bij een school met uw kenmerken? Voor informatie over de berekening van de voorspelde referentiewaarde verwijzen we u naar de [technische toelichting](#) op onze website.

HIGHLIGHTS: HOE DOEN UW LEERLINGEN HET OP UW HAVO?

Figuur 0.1 Verdeling van havoleerlingen in leerjaar 3 naar basisschooladvies (Hoofdstuk 1)

Figuur 0.2 Verdeling eindexamenleerlingen naar profielen (Hoofdstuk 2)

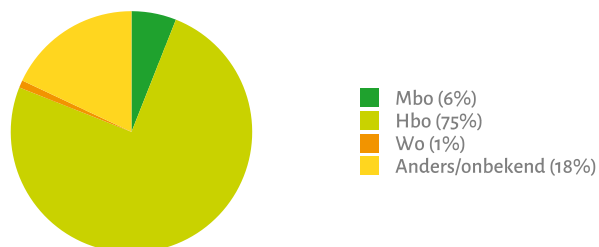
39% van uw leerlingen
behaalt het havodiploma
zonder vertraging

Figuur 0.3 Driejaarsgemiddelde van het percentage leerlingen dat vanaf leerjaar 3 het havodiploma zonder vertraging heeft gehaald (Hoofdstuk 3)

Figuur 0.4 Gemiddeld centraal examencijfer per vak (Hoofdstuk 3)

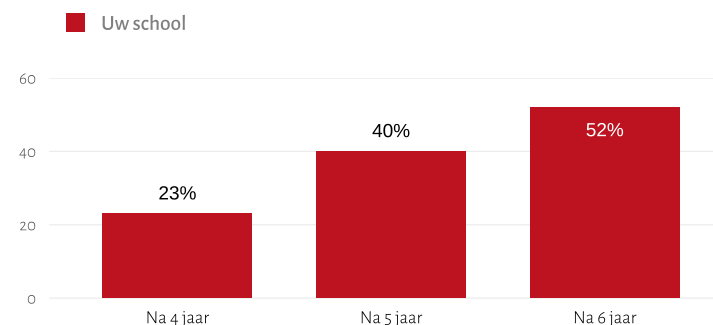
HIGHLIGHTS: HOE DOEN UW LEERLINGEN HET IN HET VERVOLGONDERWIJS?

Figuur 0.5 Verdeling niveau vervolgonderwijs twee jaar na afstuderen aan uw havo (Hoofdstuk 4)

Figuur 0.6 Driejaarsgemiddelde van het percentage studiewisselingen binnen twee jaar na verlaten van uw havo (Hoofdstuk 6)

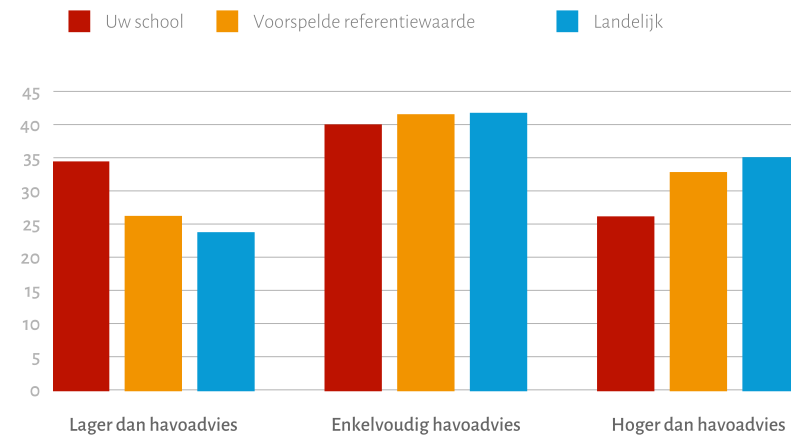

Figuur 0.7 Percentage oud-leerlingen met een hbo-bachelordiploma na 4, 5 en 6 jaar (Hoofdstuk 7)

DEEL A: DE HAVO

1. SAMENSTELLING LEERLINGENPOPULATIE

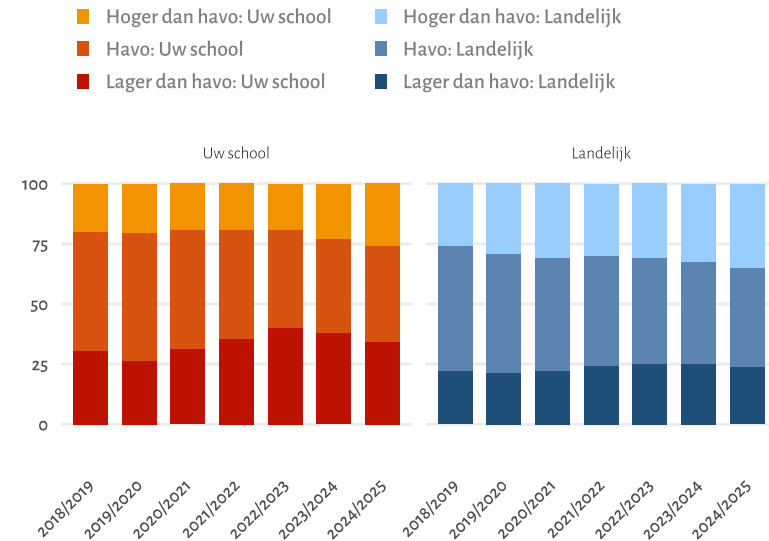
Hoe ziet de leerlingenpopulatie van uw school eruit? In dit hoofdstuk wordt gekeken naar het basisschooladvies en de herkomst van uw leerlingen.

Figuur 1.1 Verdeling van havoleerlingen in leerjaar 3 naar basisschooladvies, voor de samengevoegde *instroomcohorten* 2023/2024, 2024/2025 en 2025/2026

Sommige scholen hanteren een strenger instroom- en doorstroombeleid dan andere scholen. In **Figuur 1.1** ziet u of op uw school in leerjaar 3 alleen leerlingen zitten met enkel een havoadvies of dat uw school ook leerlingen laat instromen die (net) geen havoadvies kregen. Hierbij maken we onderscheid tussen leerlingen die een enkelvoudig havoadvies ontvingen en leerlingen die een hoger of lager basisschooladvies ontvingen. **Figuur 1.1** laat zien dat 42% van alle havoleerlingen in leerjaar 3 een enkelvoudig havoadvies en 35% een hoger advies heeft gekregen op de basisschool. 24% van de havoleerlingen heeft op de basisschool een lager dan havoadvies gekregen.

- Op uw school ontving 34% van uw havoleerlingen een advies lager dan havo.
- Dat is **hoger** dan de voorspelde referentiewaarde.
- Dit schoolpercentage is **hoger** dan het landelijk gemiddelde.
- 40% van uw havoleerlingen heeft een enkelvoudig havoadvies.
- Dat is ongeveer **even hoog** als de voorspelde referentiewaarde.
- Dit schoolpercentage is ongeveer **even hoog** als het landelijk gemiddelde.
- Op uw school heeft 26% van uw havoleerlingen een advies hoger dan havo.
- Dat is **lager** dan de voorspelde referentiewaarde.
- Dit schoolpercentage is **lager** dan het landelijk gemiddelde.

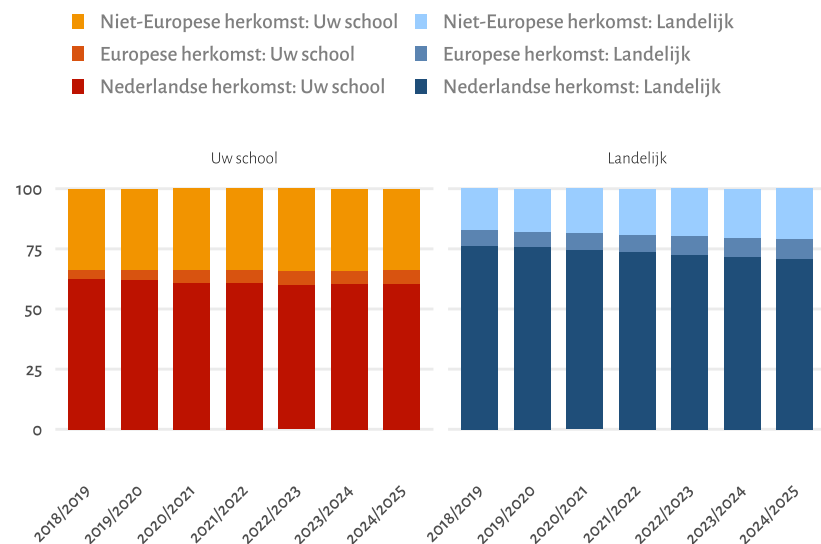

Figuur 1.2 Verdeling van havoleerlingen in leerjaar 3 naar basisschooladvies voor de instroomcohorten 2018/2019 t/m 2024/2025¹

Figuur 1.2 laat de trend zien van het gegeven basisschooladvies. Het landelijk percentage havoleerlingen met een enkelvoudig havoadvies is de laatste jaren gedaald naar 42%.

- 40% van uw havoleerlingen had in het schooljaar 2024/2025 een enkelvoudig havoadvies.
- Het percentage leerlingen met een enkelvoudig havoadvies op uw school is hiermee ongeveer **gelijk** aan het landelijk gemiddelde.

¹ Het gaat hier om driejaarsgemiddelden. Als informatie over uw school ontbreekt in de figuur zijn er mogelijk geen gegevens beschikbaar voor uw school of is het percentage op minder dan vijf leerlingen gebaseerd.

Figuur 1.3 Percentage havo-leerlingen vanaf leerjaar 3 naar herkomst, voor de schooljaren 2018/2019 t/m 2024/2025²

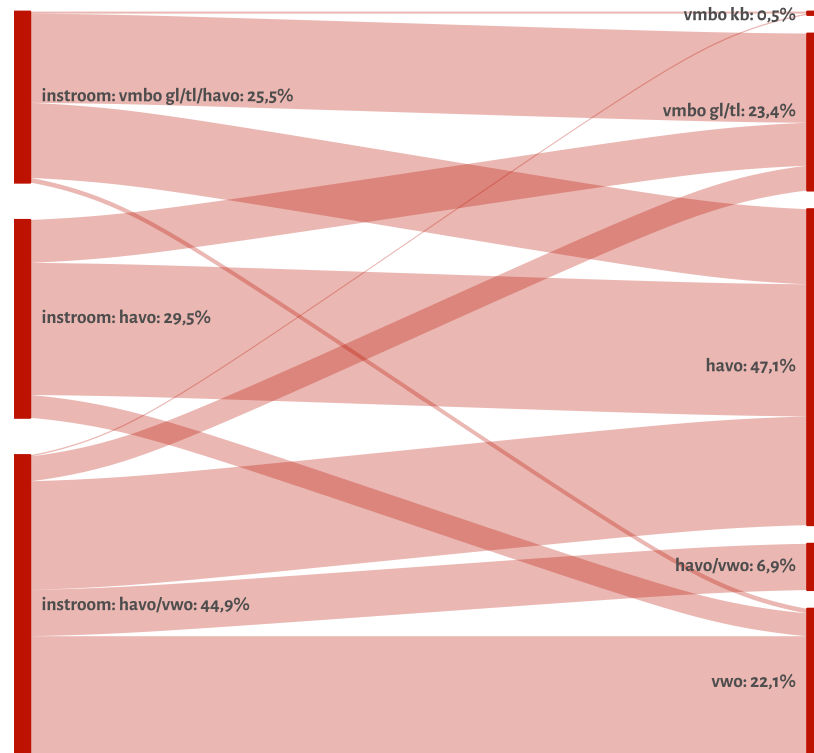
Figuur 1.3 laat de ontwikkeling zien in de samenstelling van uw leerlingenpopulatie naar herkomstland. Landelijk is het percentage havo-leerlingen met een niet-Europese herkomst tussen de schooljaren 2018/2019 en 2024/2025 licht gestegen van 17% naar 21%. Het percentage leerlingen met een andere Europese herkomst is eveneens licht gestegen.

- In het schooljaar 2024/2025 heeft 60% van uw havo-leerlingen Nederland als herkomstland.
- Dat is **lager** dan het landelijk gemiddelde.
- 6% van uw havo-leerlingen heeft een ander Europees land als herkomstland.
- Dat is **lager** dan het landelijk gemiddelde.
- In het schooljaar 2024/2025 heeft 34% van uw havo-leerlingen een land buiten Europa als herkomstland.
- Dat is **hoger** dan het landelijk gemiddelde.

²Zie noot 1.

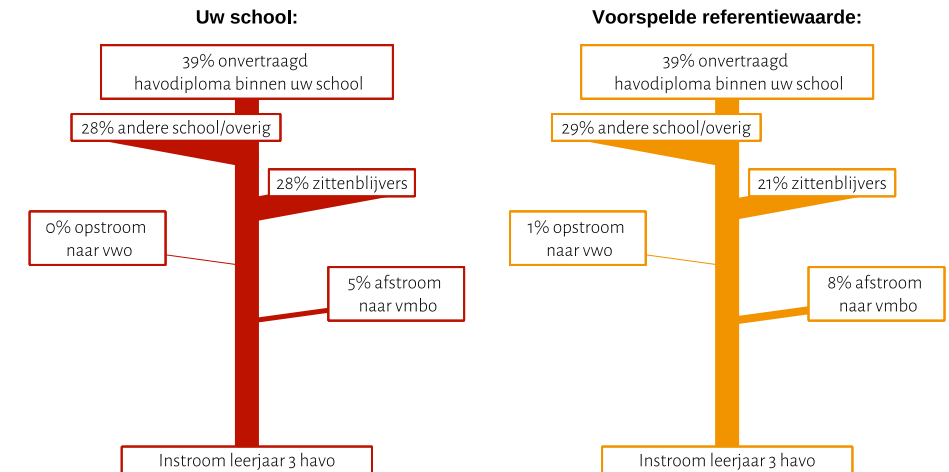
2. HOE ZIET DE SCHOOLLOOPBAAN VAN UW LEERLINGEN ERUIT?

Hoe ziet de schoolloopbaan van uw leerlingen eruit? Dit hoofdstuk begint met de doorstroom van het eerste naar het derde leerjaar. Vervolgens bespreken we de doorstroom vanaf het derde leerjaar. Tot slot besteden we aandacht aan zittenblijven en de profielkeuzes die uw leerlingen maken.

Figuur 2.1 Onderwijsniveau van uw havo-instromers leerjaar 1 naar onderwijspositie leerjaar 3 in percentages, voor de samengevoegde *instroomcohorten* 2020/2021, 2021/2022 en 2022/2023

In **Figuur 2.1** ziet u aan de linkerkant het percentage leerlingen verdeeld naar de onderwijssoorten die uw instelling als geheel (BRIN-nummer) aanbiedt in de brugklasfase als voorbereiding op de havo (bv. havo of vmbo-tl/havo). Aan de rechterkant staat waar uw leerlingen terecht zijn gekomen in het derde leerjaar aan diezelfde instelling.

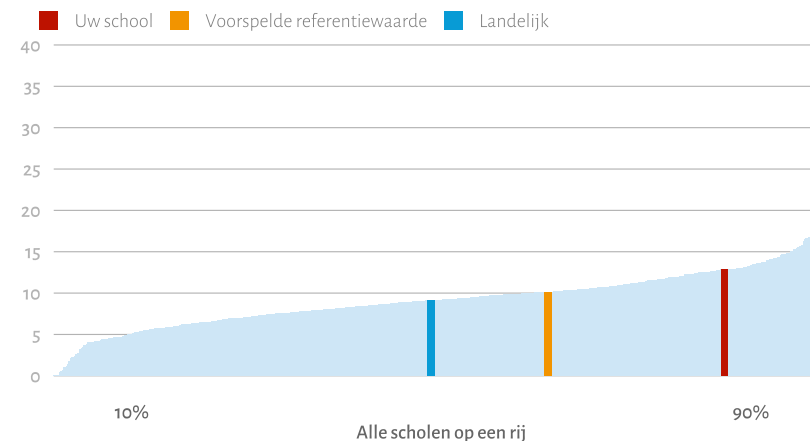

Figuur 2.2 Schoolloopbaan van havo-leerlingen binnen uw school vanaf leerjaar 3, voor de samengevoegde *instroomcohorten* 2020/2021, 2021/2022 en 2022/2023³

Het linker diagram in **Figuur 2.2** betreft de doorstroompercentages vanaf het derde leerjaar binnen uw school. Het rechter diagram geeft de voorspelde referentiewaardes weer.

³Voor alle begrippen in de figuur is de instroom in leerjaar 3 de basis voor het percentage.

- Van uw havoleerlingen behaalde 39% onvertraagd het havodiploma binnen uw school.
- In vergelijking met de voorspelde referentiewaarde is dit percentage op uw school ongeveer **gelijk**.
- Op uw school stroomde 0% binnen de instelling door naar het vwo.
- Dit is **lager** dan de voorspelde referentiewaarde.
- Op uw school stroomde 5% binnen de instelling door naar het vmbo.
- Dit is **lager** dan de voorspelde referentiewaarde.
- 28% van uw havoleerlingen bleef zitten.
- Dit is een **hoger** percentage dan de voorspelde referentiewaarde.
- De categorie “andere school/overig” bestaat uit leerlingen die naar een andere school zijn gegaan en alle leerlingen die niet in een van de andere categorieën vallen.

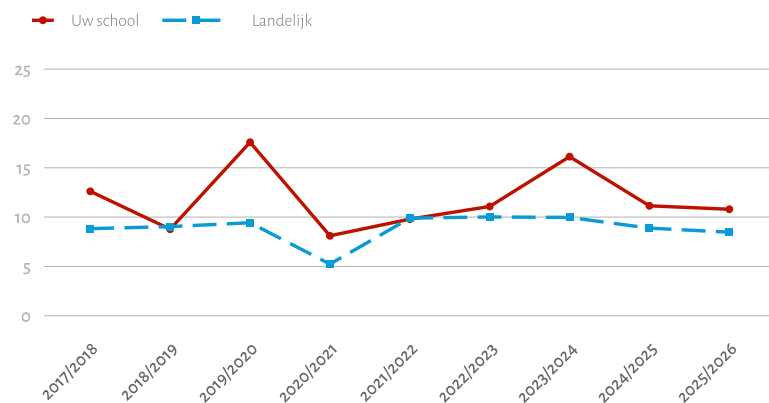

Figuur 2.3 Percentage zittenblijvers vanaf leerjaar 3 gedurende de havo-opleiding, voor de samengevoegde schooljaren 2023/2024, 2024/2025 en 2025/2026⁴

Figuur 2.3 laat zien hoeveel procent van de leerlingen gedurende hun havo-opleiding blijft zitten. We kijken hierbij naar het totale percentage zittenblijvers vanaf het derde leerjaar. In de figuur staan de percentages van alle scholen in oplopende volgorde. Uw school, de voorspelde referentiewaarde en het landelijk gemiddelde zijn apart aangegeven. Links in de figuur ziet u de scholen met het laagste aandeel zittenblijvers, rechts de scholen met het hoogste aandeel zittenblijvers. Landelijk ligt het percentage zittenblijvers op 9%.

- Voor uw school ligt het percentage zittenblijvers vanaf het derde leerjaar op 13%.
- Het percentage van uw school ligt **hoger** dan de voorspelde referentiewaarde.
- In vergelijking met het landelijk gemiddelde blijven er op uw school **meer** leerlingen zitten.

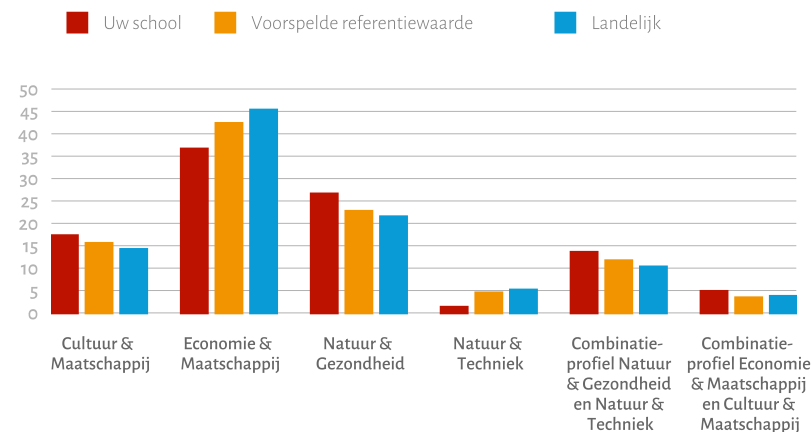
⁴In verband met de leesbaarheid zijn alle waarden boven de 40% zittenblijvers in dit figuur afgerond op 40% zittenblijvers. In zowel de onderstaande tekst als in de **Bijlage** zijn deze cijfers niet afgerond.

Figuur 2.4 Percentage zittenblijvers vanaf leerjaar 3 gedurende de havo-opleiding, voor de **afzonderlijke schooljaren 2017/2018 t/m 2025/2026**⁵

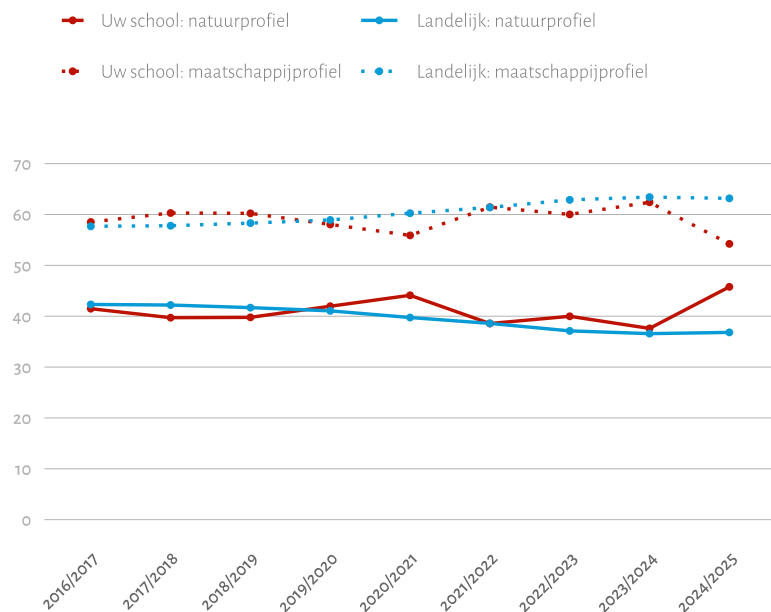
In **Figuur 2.4** ziet u voor de afzonderlijke schooljaren het percentage zittenblijvers vanaf schooljaar 2017/2018 voor zowel uw eigen instelling als de landelijke gemiddelden. Het laatste jaar ligt het landelijk percentage zittenblijvers rond de 8%. In de figuur kunt u zien in hoeverre de ontwikkeling op uw school afwijkt van het landelijke beeld.

⁵Ieder schooljaar gaat alleen over cijfers van dat jaar. Als er informatie over uw school ontbreekt in de trendfiguur kan dat zijn omdat er geen gegevens beschikbaar zijn voor uw school of omdat er minder dan vijf leerlingen zijn waarop het percentage is gebaseerd.

Figuur 2.5 Verdeling eindexamenleerlingen naar profielen, voor de **samengevoegde schooljaren 2022/2023, 2023/2024 en 2024/2025**

In **Figuur 2.5** laten we zien in welke profielen uw leerlingen eindexamen doen. Landelijk gezien doen de meeste havo-leerlingen examen in het profiel Economie & Maatschappij (45%), gevolgd door Natuur & Gezondheid (21%). Het kleinste aantal leerlingen doet eindexamen in het combinatieprofiel Economie & Maatschappij en Cultuur & Maatschappij (4%). De figuur laat zien in hoeverre de profielkeuzes van uw leerlingen afwijken van de landelijke cijfers en de voorspelde referentiewaarden.

Figuur 2.6 Percentage havoleerlingen dat heeft gekozen voor een natuurprofiel en percentage dat heeft gekozen voor een maatschappijprofiel, voor de **afzonderlijke schooljaren 2016/2017 t/m 2024/2025**⁶

Figuur 2.6 toont voor afzonderlijke schooljaren de trend van het percentage havoleerlingen dat een natuurprofiel of een maatschappijprofiel heeft gekozen. Onder het natuurprofiel vallen het profiel Natuur & Gezondheid, het profiel Natuur & Techniek en het combinatieprofiel Natuur & Gezondheid en Natuur & Techniek. Onder het maatschappijprofiel vallen het profiel Cultuur & Maatschappij, Economie & Maatschappij en het combinatieprofiel Cultuur & Maatschappij en Economie & Maatschappij. Tussen de schooljaren 2016/2017 en 2024/2025 koos gemiddeld 40% van alle havoleerlingen in Nederland voor een natuurprofiel en 60% een maatschappijprofiel.

- In schooljaar 2024/2025 koos 46% van uw havoleerlingen voor een natuurprofiel.
- Dat is **hoger** dan het landelijk gemiddelde.
- In schooljaar 2024/2025 koos 54% van uw havoleerlingen voor een maatschappijprofiel.
- Dat is **lager** dan het landelijk gemiddelde.

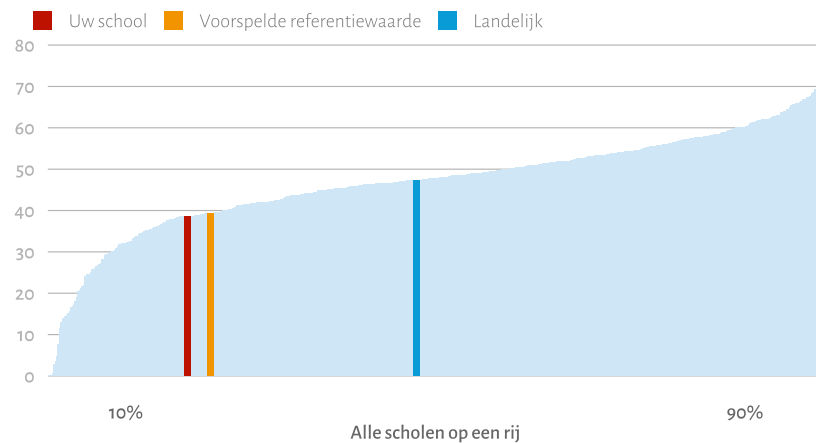
Box 2.1 Profielkeuzes verschillen voor jongens en meisjes

Op de havo geven jongens en meisjes de voorkeur aan verschillende profielen. Landelijk zien we dat zowel jongens (56 procent) als meisjes (35 procent) het vaakst kiezen voor het profiel Economie & Maatschappij. Hier valt op dat meer dan de helft van de jongens voor dit profiel kiest. Jongens kiezen echter minder vaak voor Cultuur en Maatschappij (7 procent) en het minst voor het combinatieprofiel Economie & Maatschappij/Cultuur & Maatschappij (2 procent). Meisjes kiezen juist relatief vaak voor het profiel Cultuur & Maatschappij (23 procent) en het minst voor het profiel Natuur & Techniek (3 procent).

⁶Zie noot 5.

3. HOE SUCCESVOL ZIJN UW LEERLINGEN?

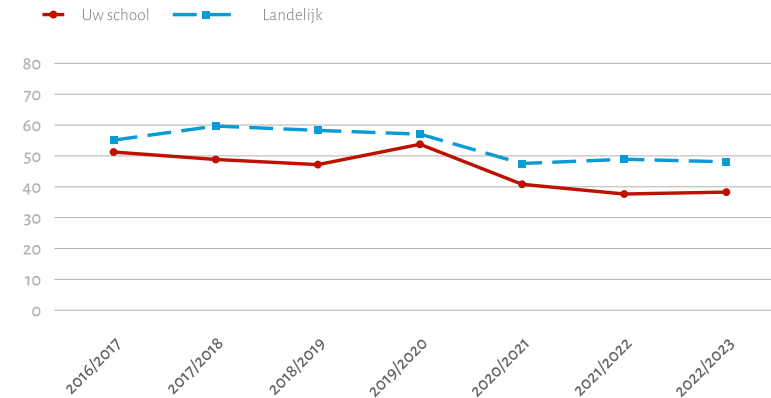
Om te bepalen hoe succesvol uw havoleerlingen zijn, tonen we allereerst het percentage leerlingen dat de havo zonder vertraging heeft afgerond. We meten dit vanaf het derde leerjaar. Vervolgens gaan we in op de examenresultaten. Scoren leerlingen voor bepaalde vakken op uw opleiding hoger of lager dan gemiddeld?

Figuur 3.1 Percentage leerlingen dat vanaf leerjaar 3 het havodiploma onvertraagd heeft gehaald, voor de samengevoegde instroomcohorten 2020/2021, 2021/2022 en 2022/2023

In **Figuur 3.1** zien we hoeveel leerlingen hun diploma behaalden zonder te blijven zitten (vanaf het derde leerjaar, in procenten). In de figuur staan de percentages van alle scholen van laag naar hoog. U kunt de uitkomsten op dit punt van uw school vergelijken met het landelijk gemiddelde en met de voorspelde referentiewaarde. Gemiddeld behaalt 47% vanaf het derde leerjaar onvertraagd een havodiploma.

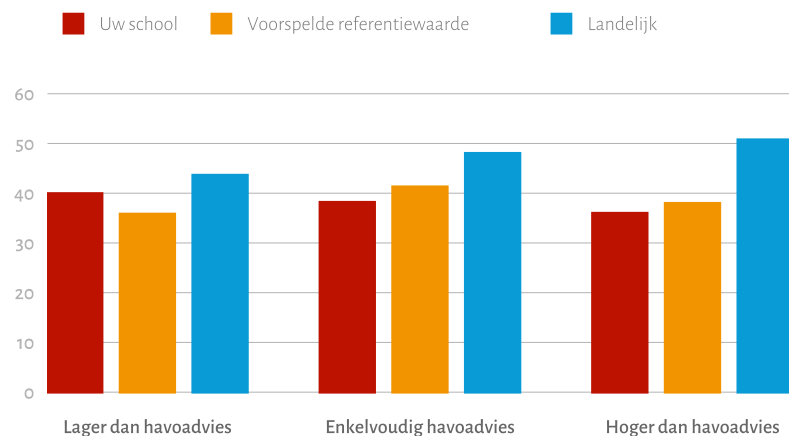
- Op uw school ligt het percentage leerlingen dat onvertraagd het havodiploma haalt op 39%.
- Dit is ongeveer **gelijk** aan de voorspelde referentiewaarde.
- Dit is ongeveer **gelijk** aan het landelijk gemiddelde.

Figuur 3.2 Percentage leerlingen dat vanaf leerjaar 3 het havodiploma onvertraagd behaalde, voor de instroomcohorten 2016/2017 t/m 2022/2023

Figuur 3.2 toont het percentage leerlingen dat onvertraagd het havodiploma behaalde per afzonderlijke instroomcohort. In tegenstelling tot **Figuur 3.1** zijn in deze figuur dus geen instroomcohorten samengevoegd. We kijken hierbij naar de instroomcohorten in het derde leerjaar vanaf 2016/2017.

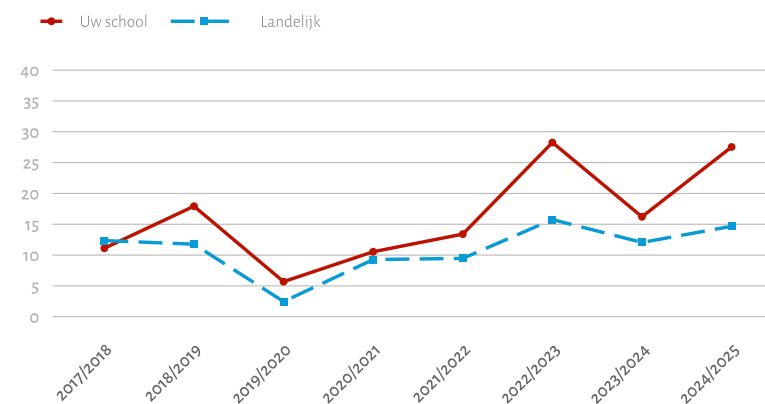
De figuur laat zien dat het percentage leerlingen dat onvertraagd het havodiploma behaalt het laatste jaar daalde naar zo'n 48%. In de figuur kunt u nagaan in hoeverre de ontwikkeling op uw school afwijkt van het landelijke beeld.

Figuur 3.3 Percentage onvertraagd geslaagde leerlingen vanaf leerjaar 3 naar basisschooladvies, voor de samengevoegde instroomcohorten 2020/2021, 2021/2022 en 2022/2023

Figuur 3.3 toont hoeveel havo-leerlingen hun diploma behaalden zonder te zijn blijven zitten vanaf het derde leerjaar. We onderscheiden daarbij drie groepen leerlingen: leerlingen met een lager basisschooladvies dan havo, leerlingen met een havoadvies en leerlingen met een advies hoger dan havo. Landelijk gezien blijkt dat van de havo-leerlingen die in groep 8 een lager basisschooladvies kregen, 44% het havo-diploma zonder vertraging behaalde. Van de leerlingen die op de basisschool een enkelvoudig havoadvies kregen, behaalde 48% onvertraagd het havo-diploma. Van de leerlingen die in groep 8 een advies hoger dan havo kregen, behaalde 51% onvertraagd hun havo-diploma.

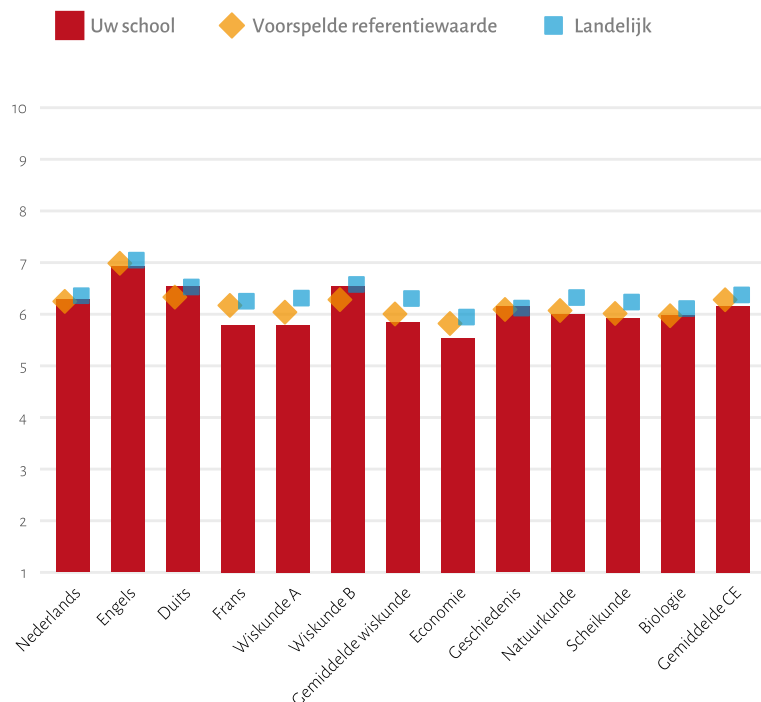
- Van uw leerlingen die in leerjaar 3 instroomden met enkelvoudig havoadvies behaalde 38% onvertraagd het havo-diploma.
- Dat is ongeveer **gelijk** aan de voorspelde referentiewaarde.
- Dat is **lager** dan het landelijk gemiddelde.

Figuur 3.4 Percentage leerlingen dat zakte voor het eindexamen, voor de afzonderlijke schooljaren 2017/2018 t/m 2024/2025⁷

Hoeveel eindexamenkandidaten zijn in 2024/2025 gezakt voor hun eindexamen? En zijn dat er meer of minder dan in voorgaande schooljaren? **Figuur 3.4** toont het percentage gezakte eindexamenleerlingen per afzonderlijk schooljaar voor de periode 2017/2018 tot en met 2024/2025. Het laatste jaar ligt het percentage rond de 15%. In de figuur kunt u zien hoe het aantal leerlingen dat is gezakt voor het eindexamen op uw school zich in de afgelopen jaren heeft ontwikkeld en of dat afwijkt van de landelijke trend.

⁷Zie noot 5.

Figuur 3.5 Gemiddeld centraal examencijfer per vak, voor de samengevoegde schooljaren 2022/2023, 2023/2024 en 2024/2025^{8,9}

⁸In deze figuur geven we alleen verplichte algemene examenvakken en sectorvakken weer, waarin leerlingen zowel school- als centrale examens moeten doen. Daarnaast tonen we een gemiddeld centraal examencijfer. Bij dat gemiddelde nemen we alle vakken mee met zowel een school- als centraal examen. Als uw school een van de vakken niet geeft, dan is dit vak niet meegenomen in de berekening van het gemiddelde. Waar mogelijk berekenen we voor uw school wel een referentiewaarde.

⁹Het gemiddelde wiskundecijfer is een gewogen gemiddelde van wiskunde A en B en kan dus afwijken van het gemiddelde van de drie individuele wiskundecijfers. Wiskunde D is buiten beschouwing gelaten omdat hierin geen centraal examen in wordt afgenomen. Zie de technische toelichting voor meer informatie.

In **Figuur 3.5** tonen we het gemiddelde cijfer dat uw leerlingen op het centraal eindexamen hebben behaald per vak. Ook vermeldt de figuur het gemiddelde eindexamencijfer over alle vakken. De examencijfers uit **Figuur 3.5** zijn ook terug te vinden in de Bijlage. Het landelijk gemiddelde voor alle vakken van het centraal examen is 6.4.

- Havoleerlingen van uw school halen gemiddeld een 6.2 voor hun centraal examen.
- Het centraal examencijfer op uw school is ongeveer **gelijk** aan de voorspelde referentiewaarde.
- Het gemiddeld centraal examencijfer op uw school is **lager** dan het landelijk gemiddelde.

Hierna presenteren we de specifieke resultaten over de vakken Nederlands, Engels en wiskunde. Landelijk gezien halen havoleerlingen voor Nederlands een 6.4, voor Engels een 7.0 en voor wiskunde een 6.3.

Nederlands

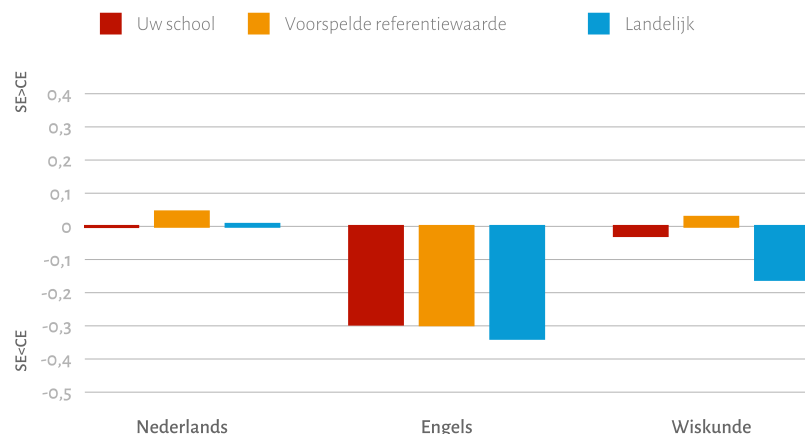
- Op uw school halen havoleerlingen voor Nederlands gemiddeld een 6.3.
- Dat is ongeveer **gelijk** aan de voorspelde referentiewaarde.
- Dit schoolgemiddelde is ongeveer **gelijk** aan het landelijk gemiddelde.

Engels

- Havoleerlingen van uw school halen gemiddeld een 6.9 voor het centraal examen Engels.
- Dat is ongeveer **gelijk** aan de voorspelde referentiewaarde.
- Dit is ongeveer **gelijk** aan het landelijk gemiddelde.

Wiskunde

- Havoleerlingen van uw school halen voor wiskunde gemiddeld een 5.8.
- Dat is ongeveer **gelijk** aan de voorspelde referentiewaarde.
- Dit is een **lager** cijfer ten opzichte van het landelijk gemiddelde.

Figuur 3.6 Gemiddelde verschilscore tussen het schoolexamencijfer (SE) en centraal examencijfer (CE), voor Nederlands, Engels en wiskunde, voor de samengevoegde schooljaren 2022/2023, 2023/2024 en 2024/2025

In **Figuur 3.6** toont de verschillen in score van leerlingen tussen het schoolexamencijfer en het centraal examencijfer voor de vakken Nederlands, Engels en wiskunde. Een positieve score betekent dat het schoolexamencijfer hoger is dan het centraal examencijfer. Landelijk ligt de score voor schoolexamencijfers voor het vak Nederlands gelijk aan de centraal examencijfers (0.0 cijferpunten verschil). Voor het vak Engels is lager gescoord op het schoolexamen dan op het centraal examen (0.3 cijferpunten verschil) en voor wiskunde ligt het schoolexamencijfer lager dan het centraal examencijfer (0.2 cijferpunten verschil).

Nederlands

- Voor uw school is het verschil tussen het schoolexamencijfer en centraal examencijfer Nederlands 0.0 cijferpunten. Leerlingen op uw school hebben gemiddeld gezien een ongeveer **even hoog** cijfer gehaald voor hun schoolexamen als voor hun centraal examen Nederlands.
- De voorspelde referentiewaarde toont een waarde dichtbij 0. Dit betekent dat voor een fictieve vergelijkbare school de schoolexamencijfers Nederlands ongeveer **gelijk** liggen aan de centraal examencijfers.

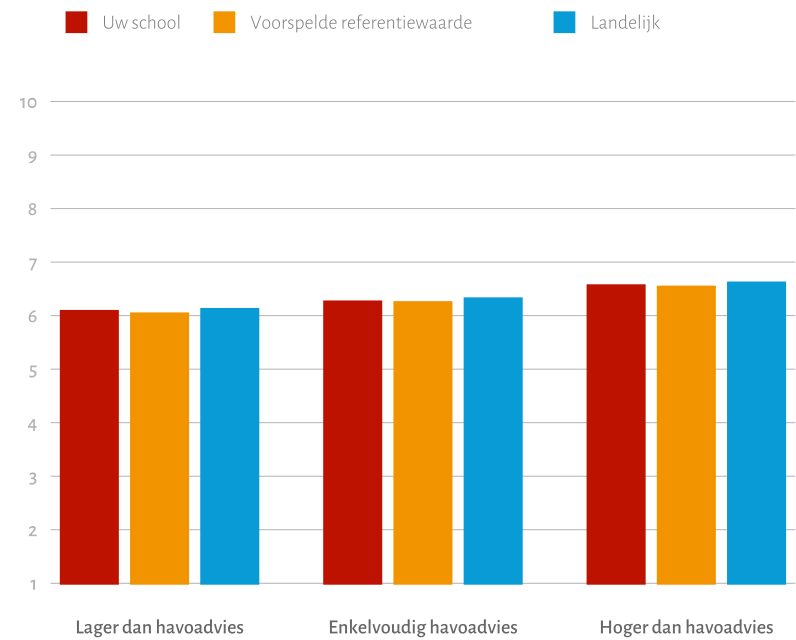
Engels

- Het schoolexamencijfer en centraal examencijfer Engels verschillen op uw school -0.3 cijferpunten. De negatieve verschilscore betekent dat leerlingen op uw school gemiddeld gezien een **lager** cijfer halen voor hun schoolexamen dan voor hun centraal examen Engels.
- De voorspelde referentiewaarde is negatief. Dit betekent dat voor een fictieve vergelijkbare school de schoolexamencijfers Engels **lager** liggen dan de centraal examencijfers.

Wiskunde

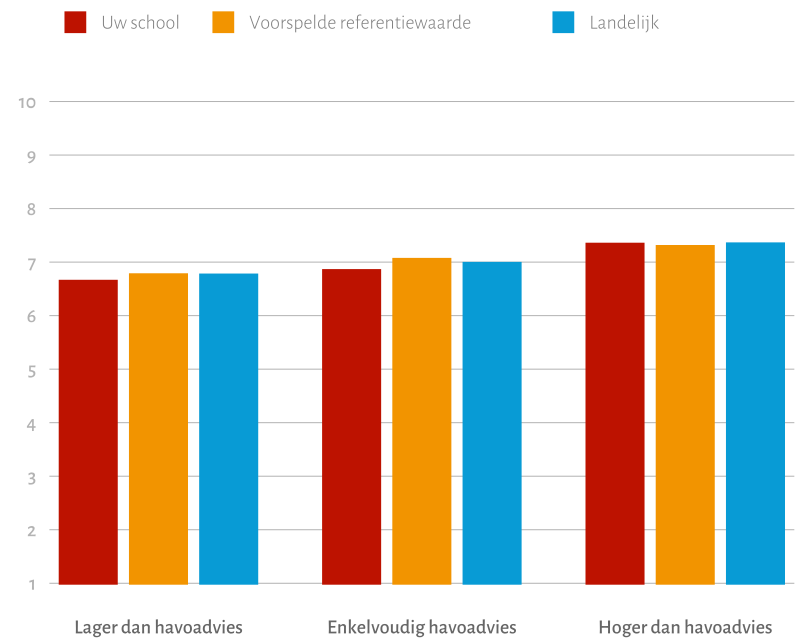
- Op uw school is het verschil tussen het schoolexamencijfer en centraal examencijfer wiskunde 0.0 cijferpunten. Dit kleine verschil geeft aan dat op uw school gemiddeld gezien de cijfers voor het schoolexamen en het centraal examen wiskunde ongeveer **even hoog** zijn.
- De voorspelde referentiewaarde toont een waarde dichtbij 0. Dit betekent dat voor een fictieve vergelijkbare school de schoolexamencijfers wiskunde ongeveer **gelijk** liggen aan de centraal examencijfers.

NEDERLANDS

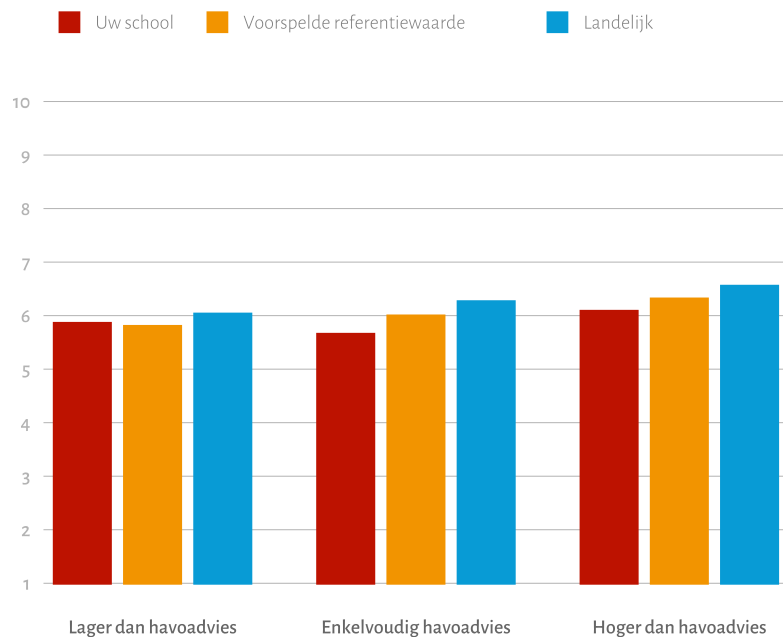
Figuur 3.7a Centraal examencijfer Nederlands naar basisschooladvies, voor de samengevoegde *schooljaren* 2022/2023, 2023/2024 en 2024/2025

ENGELS

Figuur 3.7b Centraal examencijfer Engels naar basisschooladvies, voor de samengevoegde *schooljaren* 2022/2023, 2023/2024 en 2024/2025

WISKUNDE

Figuur 3.7c Centraal examencijfer wiskunde naar basisschooladvies, voor de samengevoegde schooljaren 2022/2023, 2023/2024 en 2024/2025

Figuren 3.7a, 3.7b en 3.7c tonen de samenhang tussen het basisschooladvies en het centraal examencijfer voor de vakken Nederlands, Engels en wiskunde. Landelijk halen leerlingen met een enkelvoudig havo-advies gemiddeld een 6.3 voor het vak Nederlands. Voor het vak Engels halen deze leerlingen gemiddeld een 7.0. Voor wiskunde halen leerlingen met een enkelvoudig havo-advies gemiddeld een 6.3.

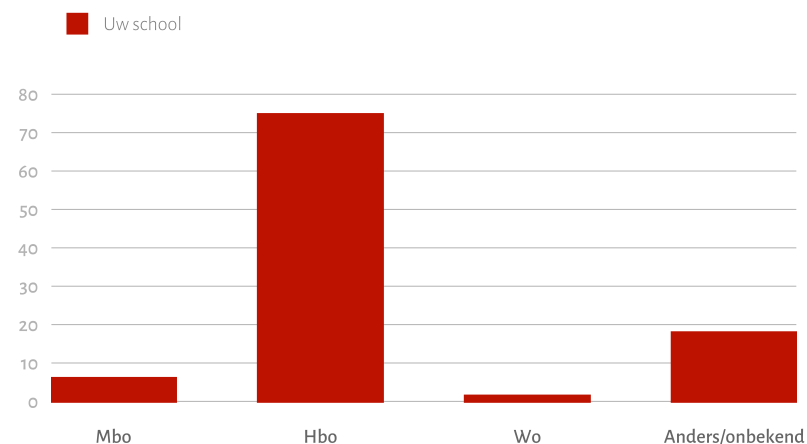
In de figuren kunt u de verschillen zien tussen de drie groepen: leerlingen met een advies lager dan havo, leerlingen met een havo-advies, en leerlingen met een advies hoger dan havo. Ook kunt u aflezen in hoeverre de verschilcores afwijken van het landelijke beeld.

In Hoofdstuk 8 gaan we in op de relatie tussen examencijfers die havo-leerlingen behaalden op het centraal examen en hun studieresultaten in het vervolgonderwijs.

DEEL B: HET VERVOLGONDERWIJS

4. OPLEIDINGSNIVEAU VERVOLGONDERWIJS

Deel B van deze rapportage gaat over het vervolgonderwijs van uw leerlingen. Waar gaan uw leerlingen naartoe nadat ze uw opleiding verlaten? **Figuur 4.1** geeft een eerste indicatie. De figuur toont welke opleiding uw oud-leerlingen volgen in het tweede jaar nadat ze uw opleiding verlieten. We nemen het eerste jaar niet mee, omdat veel leerlingen dan voor een tussenjaar kiezen of om een andere reden snel uitvallen.

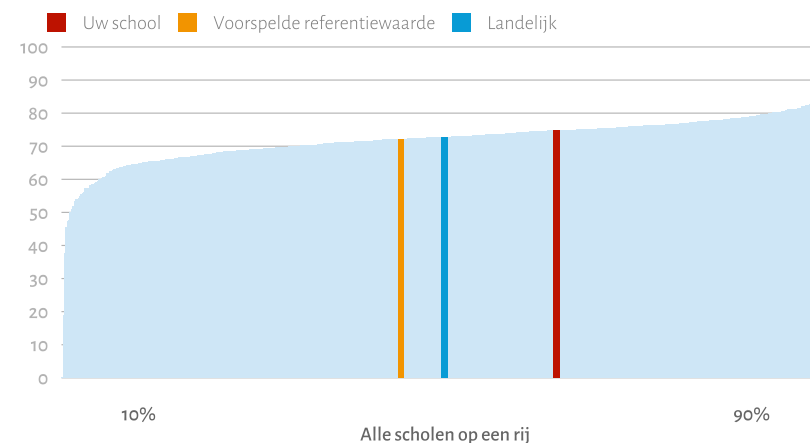

Figuur 4.1 Procentuele verdeling niveau vervolgonderwijs twee jaar na het verlaten van uw opleiding, voor de samengevoegde *uitstroomcohorten* 2021/2022, 2022/2023 en 2023/2024¹⁰

¹⁰Onder de categorie 'anders/onbekend' vallen ook studenten die in het buitenland of aan een particuliere school studeren.

- Voor uw school geldt dat twee jaar na het behalen van het havodiploma 6% staat ingeschreven in het mbo.
- 75% van uw oud-leerlingen gaat naar het hbo.
- 1% van uw oud-leerlingen gaat naar het wo.
- 18% staat ingeschreven in een ander opleidingsniveau of staat niet (meer) ingeschreven in het Nederlands bekostigd onderwijs.

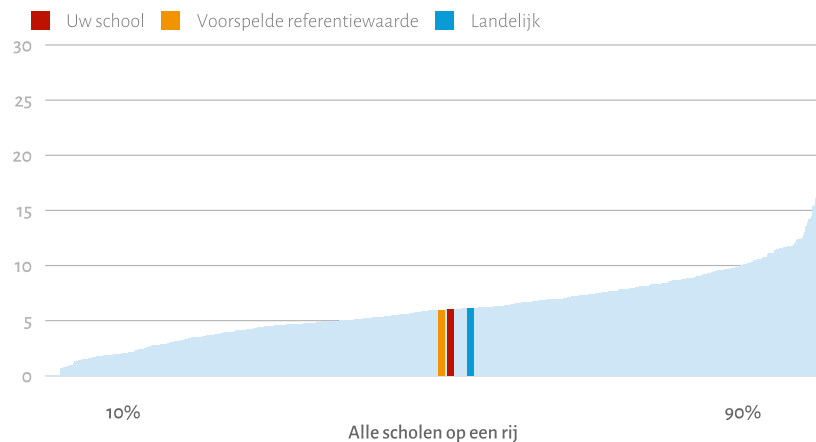
Wat kunnen we afleiden uit deze doorstroomcijfers? Dat wordt duidelijker als we ze in een breder perspectief plaatsen door de doorstroomcijfers te vergelijken met die van andere scholen en met de voorspelde referentiewaarde. In de **Figuren 4.2, 4.3 en 4.4** geven we de doorstroompercentages van alle scholen weer in oplopende volgorde. Links in de figuren ziet u de scholen met de laagste percentages, en rechts de scholen met de hoogste percentages. In die figuren verbeelden de gekleurde lijnen uw school, de voorspelde referentiewaarde en het landelijk gemiddelde.

Figuur 4.2 Percentage oud-leerlingen dat twee jaar na het eindexamen ingeschreven staat in het hbo, voor de samengevoegde *uitstroomcohorten* 2021/2022, 2022/2023 en 2023/2024

Figuur 4.2 laat zien hoeveel procent van de havogediplomeerden twee jaar na afronding van de havo staat ingeschreven aan het hbo. Landelijk ligt dat op 73%. Voor veel scholen geldt dat de meeste havogediplomeerden doorstromen naar het hbo.

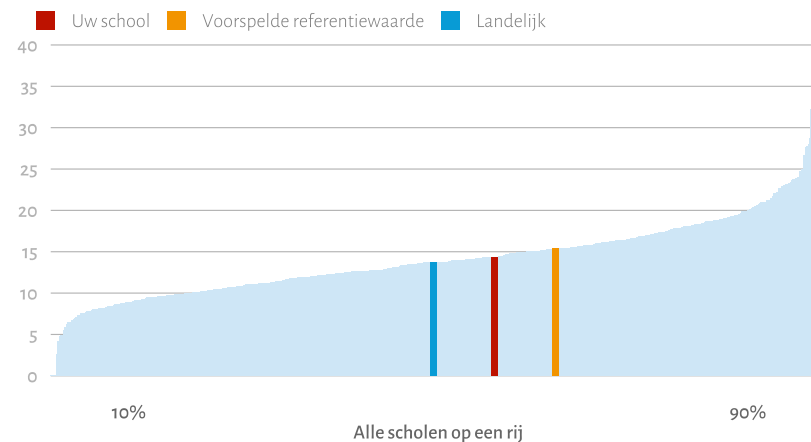
- Voor uw school ligt het percentage doorstromers naar het hbo op 75%.
- Dat is ongeveer **gelijk** aan de voorspelde referentiewaarde.
- Dat is ongeveer **gelijk** aan het landelijk gemiddelde.

Figuur 4.3 Percentage oud-leerlingen dat twee jaar na het eindexamen ingeschreven staat in het mbo, voor de samengevoegde *uitstroomcohorten* 2021/2022, 2022/2023 en 2023/2024

Figuur 4.3 presenteert de doorstroompercentages van de havo naar het mbo. Van alle havagediplomeerden zit 6% twee jaar na het verlaten van de havo op het mbo.

- Van uw oud-leerlingen stroomt 6% door vanuit uw havo naar het mbo.
- Dat is ongeveer **gelijk** aan de voorspelde referentiewaarde.
- Dat is ongeveer **gelijk** aan het landelijk gemiddelde.

Figuur 4.4 Percentage oud-leerlingen dat twee jaar na het eindexamen niet (meer) in het onderwijs staat ingeschreven, voor de samengevoegde *uitstroomcohorten* 2021/2022, 2022/2023 en 2023/2024¹¹

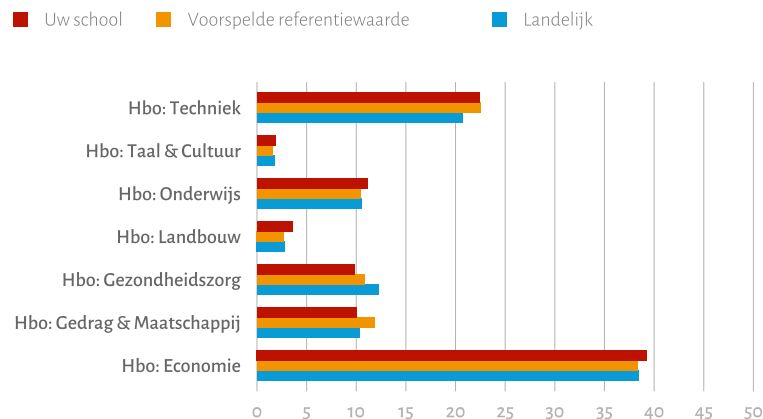
Figuur 4.4 toont het percentage havagediplomeerden dat na twee jaar niet (meer) staat ingeschreven in het bekostigd vervolgonderwijs. Dit omvat havagediplomeerden die zijn gestopt met hun opleiding, maar bijvoorbeeld ook leerlingen die een opleiding volgen in het buitenland of naar een particuliere school gaan. Landelijk ligt dit percentage op 14%.

- Van uw oud-leerlingen staat 14% na twee jaar niet (meer) ingeschreven in het Nederlands bekostigd onderwijs.
- Dat is ongeveer **gelijk** aan de voorspelde referentiewaarde.
- Dat is ongeveer **gelijk** aan het landelijk gemiddelde.

¹¹Voor de leesbaarheid zijn alle waarden boven de 40% oud-leerlingen die niet (meer) in het onderwijs ingeschreven staan in dit figuur afgerond op 40%. In onderstaande tekst en in de **Bijlage** zijn deze cijfers niet afgerond

5. SECTOR VERVOLGONDERWIJS

Welke opleidingsrichting in het hbo kiezen uw oud-leerlingen? En wat is bekend over de landelijke samenhang tussen de havo-profielen en de sectoren in het hbo?

Figuur 5.1 Verdeling studerende oud-leerlingen van uw school naar hbo-sector twee jaar na het verlaten van de havo, voor de samengevoegde *uitstroomcohorten* 2021/2022, 2022/2023 en 2023/2024

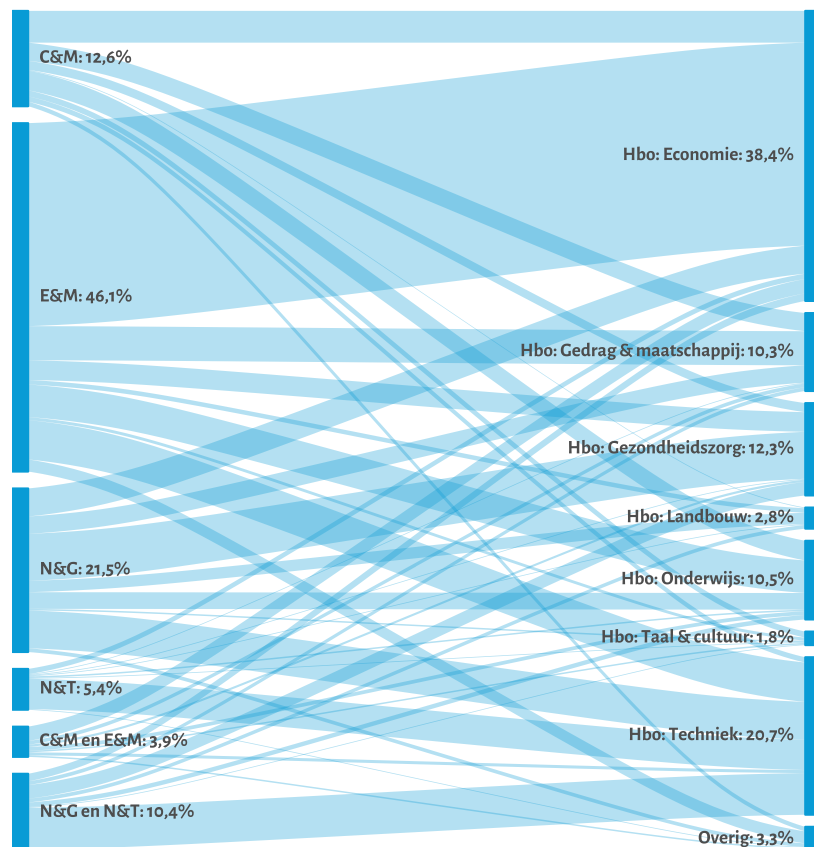
Figuur 5.1 geeft aan welke hbo-sectoren uw leerlingen kiezen. Dit vergelijken we met de voorspelde referentiewaarde en het landelijk gemiddelde. Landelijk gezien stromen de meeste leerlingen door naar de hbo-sector Economie, gevolgd door Techniek. Studenten met een havodiploma stromen het minst vaak door naar de hbo-sector Taal & Cultuur.

Economie

- 39% van uw havoleerlingen kiest voor een opleiding in de sector Economie.
- Dit percentage ligt ongeveer **even hoog** als de voorspelde referentiewaarde.
- Dat is ongeveer **gelijk** aan het landelijk gemiddelde.

Techniek

- De doorstroom naar de sector Techniek is vanuit uw school 22%.
- Dat is ongeveer **even hoog** als de voorspelde referentiewaarde.
- De doorstroom van leerlingen op uw school naar een studie in de sector Techniek is ongeveer **gelijk** aan het landelijk gemiddelde.

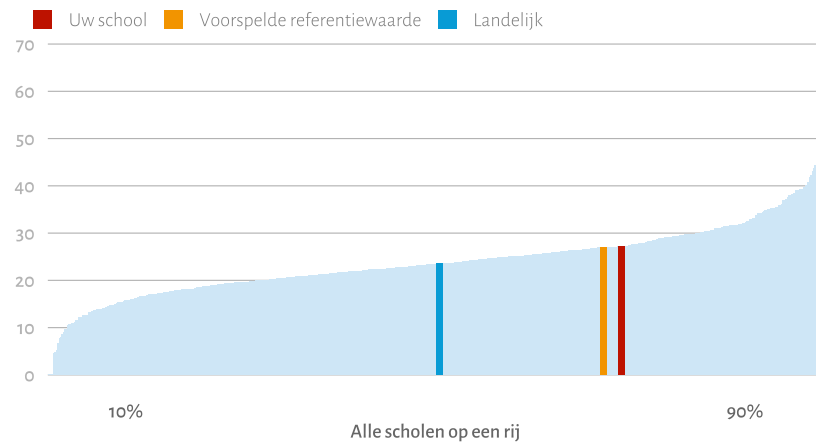
Figuur 5.2 Doorstroom vanuit havoprofiel naar hbo-sector, twee jaar na verlaten van de havo in percentages, voor de samengevoegde *uitstroomcohorten* 2021/2022, 2022/2023 en 2023/2024

Kiezen leerlingen een studie die past bij hun profielkeuze of kiezen zij uiteindelijk voor een andere studierichting? In **Figuur 5.2** tonen we de landelijke samenhang tussen de profielkeuze op de havo en de gekozen studierichting in het hbo. Leerlingen die een ander type vervolgonderwijs kozen (bijvoorbeeld mbo) laten we in deze figuur buiten beschouwing.

Havogediplomeerden stromen vaak door naar de studierichting die het best aansluit op hun profiel. Zo toont de figuur dat met name vanuit de havoprofielen Techniek (N&T en combinatieprofiel N&G en N&T) en Economie (voornamelijk E&M) een groot deel van de gediplomeerden verder gaat met een hbo-studie in dezelfde studierichting.

6. STUDEWISSEL VERVOLGONDERWIJS

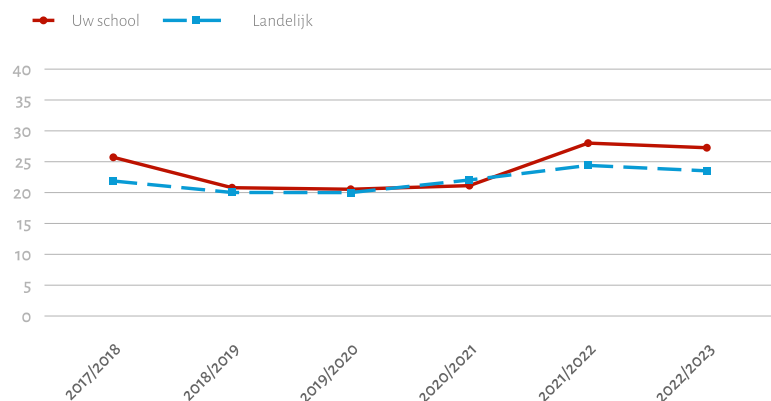
Hoe goed slaagt uw school erin uw leerlingen te begeleiden naar een passende plaats in het vervolgonderwijs? Een belangrijke aanwijzing daarvoor is hoeveel oud-leerlingen van studie wisselen. Nu wisselen jongeren vaak van studie waarbij veel factoren een rol spelen. Een middelbare school heeft daar maar beperkt invloed op. Daarom is het vooral van belang om te kijken of oud-leerlingen vaker of juist minder vaak van studie wisselen dan de voorspelde referentiewaarde of het landelijk gemiddelde.

Figuur 6.1 Percentage oud-leerlingen dat is begonnen aan een hbo-opleiding en binnen twee jaar van studie wisselt, voor de samengevoegde uitstroomcohorten 2021/2022, 2022/2023 en 2023/2024

Figuur 6.1 laat zien hoeveel oud-leerlingen van uw school binnen twee jaar van studie wisselen in het hbo. Wanneer dat sterk boven het landelijk gemiddelde ligt, krijgen wellicht te veel leerlingen een advies voor een opleiding waar zij eigenlijk niet op hun plek zijn. In de figuur staan de percentages van alle scholen in oplopende volgorde. We vermelden de positie van uw school binnen die verdeling, het landelijk gemiddelde en de voorspelde referentiewaarde. Van alle havo- en hbo-diplomeerders in Nederland volgt 24% in het tweede studiejaar van het hbo een andere studie dan in het eerste studiejaar.

- 27% van uw oud-leerlingen wisselde binnen twee jaar van studie.
- Dat is ongeveer **even hoog** als de voorspelde referentiewaarde.
- Dat is ongeveer **even hoog** als het landelijk gemiddelde.

Figuur 6.2 Percentage oud-leerlingen dat is begonnen aan een hbo-opleiding en binnen twee jaar van studie is gewisseld, voor de uitstroomcohorten 2017/2018 t/m 2022/2023¹²

Om het percentage studiewisselaars in een ander perspectief te plaatsen geeft **Figuur 6.2** een beeld van de ontwikkelingen op de langere termijn. Omdat we kijken naar de eventuele studiewissel binnen twee jaar na behalen van het havodiploma, omvatten deze cijfers de uitstroomcohorten 2017/2018 tot en met 2022/2023. We zien dat het percentage wisselaars in deze periode aanvankelijk licht daalde en daarna weer licht steeg.

Box 6.1 Studiewissel

Studiewissel in het vervolgonderwijs komt vaak voor. Van alle leerlingen die in schooljaar 2020 een havodiploma behaald hebben en in schooljaar 2021 met een hbo-opleiding begonnen zijn wisselt 26 procent eenmaal van hbo-opleiding. 6 procent wisselt tweemaal en 1 procent wisselt zelfs driemaal (over een periode van 5 jaar). De meeste leerlingen wisselen van studie in het eerste leerjaar van het hbo.

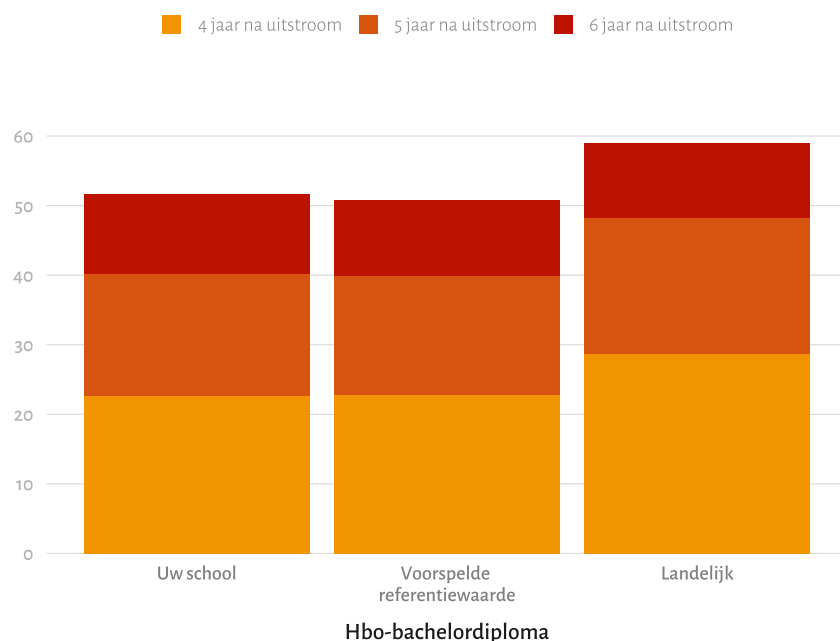
Van alle hbo'ers met een havodiploma wisselen bij de studierichting Economie de meeste studenten van studie (29 procent wisselt). Bij de studierichtingen Gezondheidszorg en Taal & Cultuur wisselen de minste studenten van studie (beide 16 procent).

¹²Zie noot 1.

7. SUCCES IN HET VERVOLG- ONDERWIJS: PRESTATIES EN UITVAL

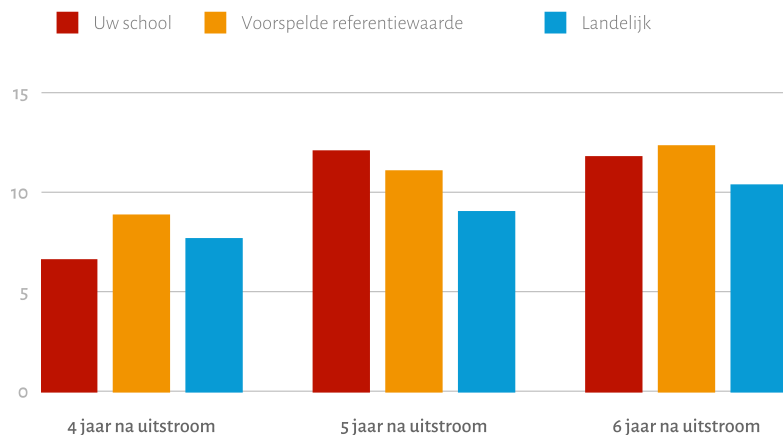
Hoe goed presteren uw oud-leerlingen in het vervolgonderwijs? En hoe goed doen ze het in vergelijking met leerlingen van andere scholen?

- Van uw oud-leerlingen die doorstroomden naar een hbo-bacheloropleiding, behaalde 23% binnen vier jaar de hbo-bachelor.
- Na vijf jaar behaalde 40% een hbo-bachelordiploma en na zes jaar is dit 52%.
- Het percentage oud-leerlingen dat na zes jaar een hbo-bachelordiploma behaalde is ongeveer **gelijk** aan de voorspelde referentiewaarde.
- Dit percentage is ongeveer **gelijk** aan het landelijk gemiddelde.

Figuur 7.1 Cumulatief percentage oud-leerlingen dat gediplomeerd uitstroomt met een hbo-bachelordiploma, vier, vijf en zes jaar na verlaten van de havo, voor de samengevoegde *uitstroomcohorten* 2016/2017, 2017/2018 en 2018/2019

Figuur 7.1 toont het percentage leerlingen dat nadat ze een havodiploma behaalden, doorstroomden naar het hbo en van die opleiding een bachelordiploma heeft behaald. Hierbij kijken we vier, vijf en zes jaar na verlaten van de havo. De percentages zijn cumulatief. Havogediplomeerden kunnen direct doorstromen naar het hbo. Van de doorstromers naar het hbo behaalde 29% na vier jaar een hbo-bachelordiploma. Na vijf jaar is dit 48% en na zes jaar 59%.

Figuur 7.2 Percentage oud-leerlingen dat geen onderwijs volgt en geen diploma heeft gehaald, vier, vijf en zes jaar na het verlaten van de havo, voor de samengevoegde *uitstroomcohorten* 2016/2017, 2017/2018 en 2018/2019

Niet iedereen die slaagt voor de havo haalt een diploma in het vervolgonderwijs.

Figuur 7.2 laat het percentage oud-leerlingen zien dat na afronding van de havo ofwel doorstroomde naar Nederlands bekostigd vervolgonderwijs, maar zonder diploma het vervolgonderwijs verliet, ofwel nooit aan een vervolgopleiding begon.¹³ Dit wordt bekeken op drie peilmomenten: vier, vijf en zes jaar nadat ze een havodiploma behaalden.

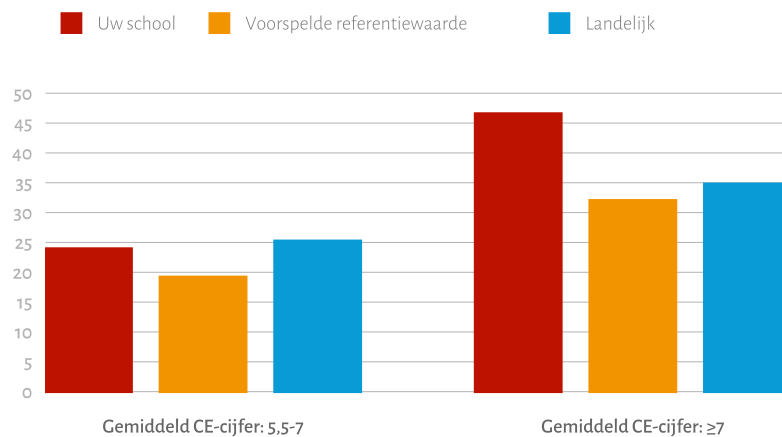
Landelijk staat 8% van alle havogediplomeerden na vier jaar niet meer ingeschreven in het Nederlands bekostigd onderwijs en heeft ook geen diploma. Na vijf jaar is dit percentage 9%. Zes jaar na het behalen van een havodiploma ligt dit op 10%.

- Van uw oud-havoleerlingen staat 7% na vier jaar niet meer ingeschreven in het bekostigd onderwijs en heeft ook geen diploma behaald.
- Na vijf jaar ligt dit percentage voor uw school op 12% en na zes jaar op 12%.
- Het percentage dat na zes jaar niet meer staat ingeschreven en ook geen diploma behaalde is ongeveer **gelijk** aan de voorspelde referentiewaarde.
- Dit percentage is ongeveer **gelijk** aan het landelijk gemiddelde.

¹³Deze leerlingen hebben zich mogelijk wel ingeschreven voor een studie in het buitenland of voor een studie aan een particuliere school.

8. VOORSPELLINGSKRACHT VAN CENTRAAL EXAMENCIJFERS

Zijn eindexamencijfers goede voorspellers voor succes in het vervolgonderwijs? De vraag is of uw (oud)-leerlingen die hogere cijfers behaalden ook succesvoller in het vervolgonderwijs zijn. We richten ons hier op cijfers voor het Centraal Examen, omdat deze vergelijkbaar zijn over alle scholen in Nederland.

Figuur 8.1 Percentage leerlingen dat onvertraagd een hbo-diploma behaalt, onderverdeeld naar gemiddeld CE-cijfer, voor de samengevoegde uitstroomcohorten 2018/2019, 2019/2020 en 2020/2021

Figuur 8.1 toont het percentage leerlingen dat onvertraagd een hbo-bachelordiploma behaalde. De groep is gesplitst in leerlingen die gemiddeld lager dan een 7 hebben gehaald op hun centraal examen en leerlingen die een 7 of hoger hebben gehaald. 25% van de leerlingen met een gemiddeld CE-cijfer lager dan een 7 behaalt binnen vier jaar een hbo-bachelordiploma. Voor leerlingen die gemiddeld een 7 of hoger scoren ligt dit op 35%. Leerlingen met een CE-cijfer onder een 7 behalen hun hbo-bachelordiploma minder vaak onvertraagd dan leerlingen met een CE-cijfer hoger dan een 7.

- Van uw havagediplomeerden met een gemiddeld CE-cijfer lager dan een 7 behaalde 24% na vier jaar een hbo-bachelordiploma.
- Dat is **hoger** dan de voorspelde referentiewaarde.
- Dat is ongeveer **gelijk** aan het landelijk gemiddelde.
- Van uw havagediplomeerden met een gemiddeld CE-cijfer van een 7 of hoger behaalde 47% na vier jaar een hbo-bachelordiploma behaald.
- Dat is **hoger** dan de voorspelde referentiewaarde.
- Dat is **hoger** dan het landelijk gemiddelde.

DEEL C: SOCIALE VERSCHILLEN

9. SOCIALE VERSCHILLEN

In dit hoofdstuk gaan we nader in op sociale verschillen. In hoeverre bestaan er sociale verschillen in schoolprestaties tussen leerlingen? En in hoeverre is uw school op dit vlak vergelijkbaar met het landelijke beeld? We kijken hierbij zowel naar de schoolprestaties van leerlingen tijdens hun havo-periode als naar hun prestaties in het vervolgonderwijs. We kijken op vier punten naar verschillen tussen jongens en meisjes en naar de herkomst van leerlingen:

- of ze onvertraagd een havodiploma behalen¹⁴
- of ze een hoog gemiddeld centraal examencijfer halen¹⁵
- de doorstroming naar het hbo¹⁶
- of ze onvertraagd een hbo-bachelordiploma behalen¹⁷

Box 9.1 Waarom kijken we naar sociale verschillen?

In deze rapportage kijken we naar de sociale verschillen tussen leerlingen. Onderzoek laat zien dat de achtergrond van een leerling samenhangt met onderwijsprestaties. Wij kijken naar de volgende indicatoren:

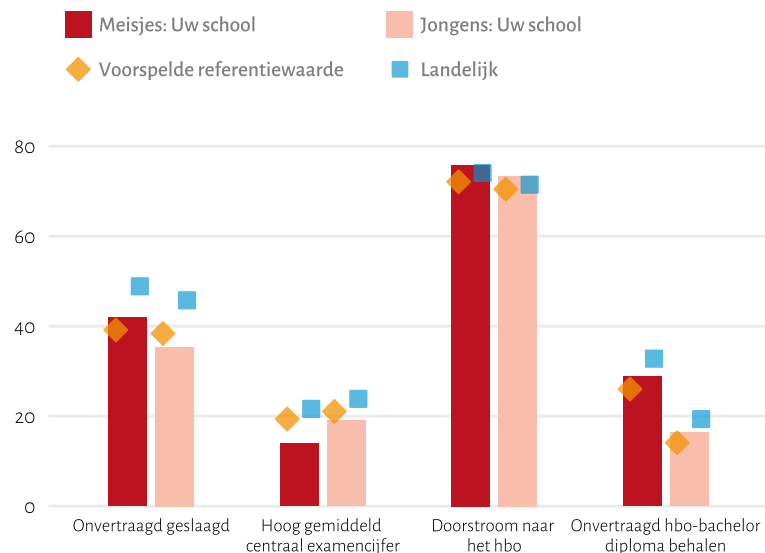
- *Geslacht. Over het algemeen presteren meisjes beter dan jongens.*
- *Herkomst. Over het algemeen presteren leerlingen met een herkomst buiten Europa, of van wie de ouders een herkomst buiten Europa hebben, minder in het onderwijs.*

¹⁴Op basis van de samengevoegde instroomcohorten 2020/2021, 2021/2022 en 2022/2023

¹⁵Op basis van de samengevoegde schooljaren 2022/2023, 2023/2024 en 2024/2025

¹⁶Op basis van de samengevoegde uitstroomcohorten 2021/2022, 2022/2023 en 2023/2024

¹⁷Op basis van de samengevoegde uitstroomcohorten 2018/2019, 2019/2020 en 2020/2021

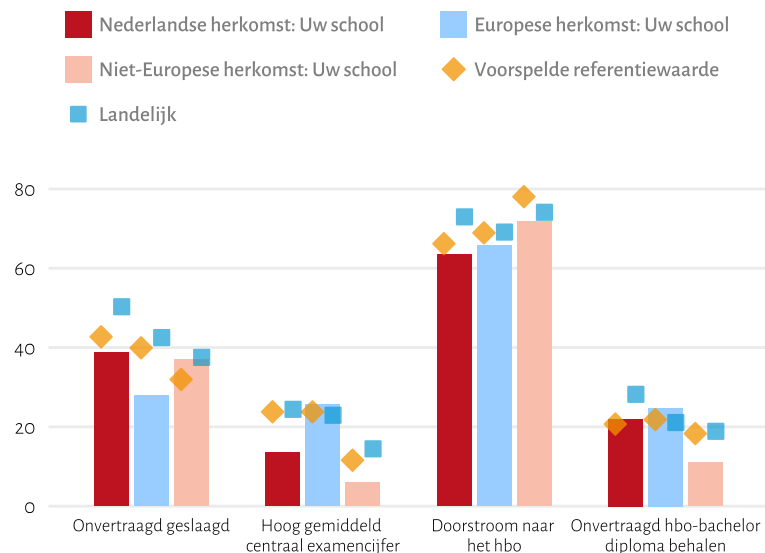

Figuur 9.1 Percentage leerlingen voor vier uitkomstmaten naar geslacht

Figuur 9.1 toont uw schoolpercentage, het landelijk gemiddelde en de voorspelde referentiewaarde voor de genoemde vier uitkomstmaten, uitgesplitst naar geslacht. De figuur toont per indicator de verschillen zijn tussen jongens en meisjes.

- Op uw school behaalt 42% van uw meisjes onvertraagd het havo-diploma.
- Vergelijken met het landelijk gemiddelde behalen meisjes op uw school ongeveer **even vaak** onvertraagd een diploma.
- Dit schoolpercentage is ongeveer **even hoog** als de voorspelde referentiewaarde.
- 35% van de jongens op uw school doorloopt zonder vertraging de havo.
- Dat is **lager** dan het landelijk gemiddelde.
- Ten opzichte van de voorspelde referentiewaarde is dit percentage op uw school ongeveer **even hoog**.

In de figuur kunt u de cijfers van uw school aflezen voor jongens en meisjes voor het behalen van een hoog gemiddeld cijfer voor het centraal examen, de doorstroom naar een hbo-opleiding en het binnen vier jaar afronden van die opleiding en kunt u zien hoe deze cijfers zich verhouden tot het landelijk gemiddelde en de voorspelde referentiewaarde. In de **Bijlage** kunt u ook alle cijfers bekijken.

Figuur 9.2 Landelijk percentage leerlingen voor vier uitkomstmaten naar herkomst¹⁸

Figuur 9.2 toont uw schoolpercentage, het landelijk gemiddelde en de voorspelde referentiewaarde voor de vier uitkomstmaten, uitgesplitst naar herkomst. De figuur toont per indicator de verschillen tussen leerlingen met een verschillende herkomst.

- Op uw school behaalt 39% van uw leerlingen met een Nederlandse herkomst onvertraagd het havo-diploma.
- Vergelijken met het landelijk gemiddelde is deze groep op uw school **minder vaak** onvertraagd.
- Dit is ongeveer **even hoog** als de voorspelde referentiewaarde.
- 28% van uw leerlingen met een Europese herkomst behaalt zonder vertraging het havo-diploma.
- Dat is **lager** dan het landelijk gemiddelde.
- Ten opzichte van de voorspelde referentiewaarde is dit percentage op uw school **lager**.
- 37% van uw leerlingen met een niet-Europese herkomst behaalt zonder vertraging het havo-diploma.
- Dat is ongeveer **even hoog** als het landelijk gemiddelde.
- Dit is ongeveer **even hoog** als de voorspelde referentiewaarde.

In de figuur kunt u de cijfers van uw school aflezen voor leerlingen met een verschillende herkomst voor het behalen van een hoog gemiddeld cijfer voor het centraal examen, de doorstroom naar een hbo-opleiding en het binnen vier jaar afronden van die opleiding en kunt u zien hoe deze cijfers zich verhouden tot het landelijk gemiddelde en de voorspelde referentiewaarde. In de **Bijlage** kunt u de specifieke percentages terugvinden.

¹⁸De indicatoren zijn gebaseerd op dezelfde cohorten als **Figuur 9.1**. Zie noot 14, 15, 16 en 17.

BIJLAGE: OVERZICHT PERCENTAGES PER FIGUUR

		School	Voorspelde referentiewaarde	Landelijk
<i>Highlights</i>				
<i>Highlights: Hoe doen uw leerlingen het op uw havo?</i>				
Fo.1	Basisschooladvies: % lager dan havo	34.23	n.v.t.	n.v.t.
	Basisschooladvies: % havo	39.82	n.v.t.	n.v.t.
	Basisschooladvies: % hoger dan havo	25.95	n.v.t.	n.v.t.
Fo.2	% profiel C&M	17.24	n.v.t.	n.v.t.
	% profiel E&M	36.60	n.v.t.	n.v.t.
	% profiel N&G	26.57	n.v.t.	n.v.t.
	% profiel N&T	1.26	n.v.t.	n.v.t.
	% profiel N&G en N&T	13.53	n.v.t.	n.v.t.
	% profiel E&M en C&M	4.80	n.v.t.	n.v.t.
Fo.3	% onvertraagd geslaagd	38.56	n.v.t.	n.v.t.
Fo.4	Centraal examencijfer: Nederlands	6.29	n.v.t.	n.v.t.
	Centraal examencijfer: Engels	6.92	n.v.t.	n.v.t.
	Centraal examencijfer: Wiskunde	5.85	n.v.t.	n.v.t.
	Centraal examencijfer: Gemiddelde CE	6.16	n.v.t.	n.v.t.
<i>Highlights: Hoe doen uw leerlingen het in het vervolgonderwijs?</i>				
Fo.5	Niveau vervolgonderwijs: % mbo	6.00	n.v.t.	n.v.t.
	Niveau vervolgonderwijs: % hbo	74.72	n.v.t.	n.v.t.
	Niveau vervolgonderwijs: % wo	1.39	n.v.t.	n.v.t.
	Niveau vervolgonderwijs: % anders/onbekend	17.88	n.v.t.	n.v.t.
Fo.6	% studiewisselaars	27.27	n.v.t.	n.v.t.
Fo.7	% hbo-bachelor diploma na 4 jaar	22.72	n.v.t.	n.v.t.
	% hbo-bachelor diploma na 5 jaar	40.14	n.v.t.	n.v.t.
	% hbo-bachelor diploma na 6 jaar	51.63	n.v.t.	n.v.t.

DEEL A: DE HAVO				
Hoofdstuk 1: Samenstelling leerlingenpopulatie				
F1.1	% leerlingen met lager dan havo basisschooladvies in leerjaar 3	34.23	26.02	23.56
	% leerlingen met enkelvoudig havo basisschooladvies in leerjaar 3	39.82	41.35	41.56
	% leerlingen met hoger dan havo basisschooladvies in leerjaar 3	25.95	32.63	34.87
F1.2	% leerlingen met havo basisschooladvies in leerjaar 3: 2018/2019	49.56	n.v.t.	52.20
	% leerlingen met havo basisschooladvies in leerjaar 3: 2019/2020	53.59	n.v.t.	49.61
	% leerlingen met havo basisschooladvies in leerjaar 3: 2020/2021	49.62	n.v.t.	47.08
	% leerlingen met havo basisschooladvies in leerjaar 3: 2021/2022	45.21	n.v.t.	45.86
	% leerlingen met havo basisschooladvies in leerjaar 3: 2022/2023	40.99	n.v.t.	43.90
	% leerlingen met havo basisschooladvies in leerjaar 3: 2023/2024	39.44	n.v.t.	42.54
	% leerlingen met havo basisschooladvies in leerjaar 3: 2024/2025	39.82	n.v.t.	41.56
	% leerlingen met lager dan havo basisschooladvies in leerjaar 3: 2018/2019	30.51	n.v.t.	21.88
	% leerlingen met lager dan havo basisschooladvies in leerjaar 3: 2019/2020	26.21	n.v.t.	21.21
	% leerlingen met lager dan havo basisschooladvies in leerjaar 3: 2020/2021	31.15	n.v.t.	22.07
	% leerlingen met lager dan havo basisschooladvies in leerjaar 3: 2021/2022	35.56	n.v.t.	24.32
	% leerlingen met lager dan havo basisschooladvies in leerjaar 3: 2022/2023	40.05	n.v.t.	25.18
	% leerlingen met lager dan havo basisschooladvies in leerjaar 3: 2023/2024	37.82	n.v.t.	25.06
	% leerlingen met lager dan havo basisschooladvies in leerjaar 3: 2024/2025	34.23	n.v.t.	23.56
	% leerlingen met hoger dan havo basisschooladvies in leerjaar 3: 2018/2019	19.93	n.v.t.	25.92
	% leerlingen met hoger dan havo basisschooladvies in leerjaar 3: 2019/2020	20.20	n.v.t.	29.18
	% leerlingen met hoger dan havo basisschooladvies in leerjaar 3: 2020/2021	19.23	n.v.t.	30.85
	% leerlingen met hoger dan havo basisschooladvies in leerjaar 3: 2021/2022	19.23	n.v.t.	29.82
	% leerlingen met hoger dan havo basisschooladvies in leerjaar 3: 2022/2023	18.97	n.v.t.	30.92
	% leerlingen met hoger dan havo basisschooladvies in leerjaar 3: 2023/2024	22.74	n.v.t.	32.40
	% leerlingen met hoger dan havo basisschooladvies in leerjaar 3: 2024/2025	25.95	n.v.t.	34.87

F1.3	% Nederlandse herkomst: 2018/2019	62.49	n.v.t.	76.52
	% Nederlandse herkomst: 2019/2020	62.08	n.v.t.	75.67
	% Nederlandse herkomst: 2020/2021	61.13	n.v.t.	74.77
	% Nederlandse herkomst: 2021/2022	60.92	n.v.t.	73.60
	% Nederlandse herkomst: 2022/2023	60.23	n.v.t.	72.49
	% Nederlandse herkomst: 2023/2024	60.28	n.v.t.	71.52
	% Nederlandse herkomst: 2024/2025	60.39	n.v.t.	70.92
	% Europese herkomst: 2018/2019	3.89	n.v.t.	6.29
	% Europese herkomst: 2019/2020	4.35	n.v.t.	6.61
	% Europese herkomst: 2020/2021	5.01	n.v.t.	6.91
	% Europese herkomst: 2021/2022	5.39	n.v.t.	7.38
	% Europese herkomst: 2022/2023	5.67	n.v.t.	7.82
	% Europese herkomst: 2023/2024	5.75	n.v.t.	8.16
	% Europese herkomst: 2024/2025	6.07	n.v.t.	8.27
	% niet-Europese herkomst: 2018/2019	33.62	n.v.t.	17.19
	% niet-Europese herkomst: 2019/2020	33.58	n.v.t.	17.72
	% niet-Europese herkomst: 2020/2021	33.86	n.v.t.	18.32
	% niet-Europese herkomst: 2021/2022	33.69	n.v.t.	19.03
	% niet-Europese herkomst: 2022/2023	34.10	n.v.t.	19.69
	% niet-Europese herkomst: 2023/2024	33.97	n.v.t.	20.32
	% niet-Europese herkomst: 2024/2025	33.54	n.v.t.	20.81
<i>Hoofdstuk 2: Hoe ziet de schoolloopbaan van uw leerlingen eruit?</i>				
F2.2	% afstroom naar vmbo vanaf leerjaar 3	4.82	8.28	n.v.t.
	% opstroom naar vwo vanaf leerjaar 3	.33	1.48	n.v.t.
	% zittenblijvers vanaf leerjaar 3	27.84	21.37	n.v.t.
	% overig vanaf leerjaar 3	28.44	29.48	n.v.t.
	% onvertraagd geslaagd vanaf leerjaar 3	38.56	39.39	n.v.t.
F2.3	% zittenblijvers vanaf leerjaar 3	12.86	10.13	9.11

F2.4	% zittenblijvers vanaf leerjaar 3 – 2017/2018	12.61	n.v.t.	8.83
	% zittenblijvers vanaf leerjaar 3 – 2018/2019	8.77	n.v.t.	9.03
	% zittenblijvers vanaf leerjaar 3 – 2019/2020	17.58	n.v.t.	9.43
	% zittenblijvers vanaf leerjaar 3 – 2020/2021	8.10	n.v.t.	5.23
	% zittenblijvers vanaf leerjaar 3 – 2021/2022	9.79	n.v.t.	9.89
	% zittenblijvers vanaf leerjaar 3 – 2022/2023	11.08	n.v.t.	10.02
	% zittenblijvers vanaf leerjaar 3 – 2023/2024	16.13	n.v.t.	9.96
	% zittenblijvers vanaf leerjaar 3 – 2024/2025	11.14	n.v.t.	8.88
F2.5	% zittenblijvers vanaf leerjaar 3 – 2025/2026	10.79	n.v.t.	8.47
	% profiel Cultuur & Maatschappij	17.24	15.52	14.17
	% profiel Economie & Maatschappij	36.60	42.31	45.30
	% profiel Natuur & Gezondheid	26.57	22.68	21.46
	% profiel Natuur & Techniek	1.26	4.47	5.10
F2.6	% combinatieprofiel NG & NT	13.53	11.65	10.27
	% combinatieprofiel EM & CM	4.80	3.37	3.69
	% natuurprofiel – 2016/2017	41.48	n.v.t.	42.31
	% natuurprofiel – 2017/2018	39.71	n.v.t.	42.20
	% natuurprofiel – 2018/2019	39.77	n.v.t.	41.69
	% natuurprofiel – 2019/2020	41.96	n.v.t.	41.06
	% natuurprofiel – 2020/2021	44.11	n.v.t.	39.74
	% natuurprofiel – 2021/2022	38.56	n.v.t.	38.59
	% natuurprofiel – 2022/2023	39.98	n.v.t.	37.11
	% natuurprofiel – 2023/2024	37.60	n.v.t.	36.57
	% natuurprofiel – 2024/2025	45.77	n.v.t.	36.82
	% maatschappijprofiel – 2016/2017	58.52	n.v.t.	57.68
	% maatschappijprofiel – 2017/2018	60.29	n.v.t.	57.79
	% maatschappijprofiel – 2018/2019	60.23	n.v.t.	58.31
	% maatschappijprofiel – 2019/2020	58.04	n.v.t.	58.92
	% maatschappijprofiel – 2020/2021	55.89	n.v.t.	60.25
	% maatschappijprofiel – 2021/2022	61.44	n.v.t.	61.39
	% maatschappijprofiel – 2022/2023	60.02	n.v.t.	62.88
	% maatschappijprofiel – 2023/2024	62.40	n.v.t.	63.42
	% maatschappijprofiel – 2024/2025	54.23	n.v.t.	63.17

Hoofdstuk 3: Prestaties van uw leerlingen				
F3.1	% onvertraagd geslaagd vanaf leerjaar 3	38.56	39.39	47.36
F3.2	% onvertraagd geslaagd vanaf leerjaar 3: 2016/2017	51.25	n.v.t.	55.12
	% onvertraagd geslaagd vanaf leerjaar 3: 2017/2018	48.85	n.v.t.	59.67
	% onvertraagd geslaagd vanaf leerjaar 3: 2018/2019	47.18	n.v.t.	58.27
	% onvertraagd geslaagd vanaf leerjaar 3: 2019/2020	53.77	n.v.t.	57.05
	% onvertraagd geslaagd vanaf leerjaar 3: 2020/2021	40.80	n.v.t.	47.54
	% onvertraagd geslaagd vanaf leerjaar 3: 2021/2022	37.66	n.v.t.	48.92
	% onvertraagd geslaagd vanaf leerjaar 3: 2022/2023	38.27	n.v.t.	48.08
F3.3	% onvertraagd geslaagd vanaf leerjaar 3 - lager dan havoadvies	39.92	35.80	43.62
	% onvertraagd geslaagd vanaf leerjaar 3 - enkelvoudig havoadvies	38.17	41.28	48.01
	% onvertraagd geslaagd vanaf leerjaar 3 - hoger dan havoadvies	35.97	37.96	50.74
F3.4	% gezakte leerlingen: 2017/2018	11.11	n.v.t.	12.35
	% gezakte leerlingen: 2018/2019	17.93	n.v.t.	11.76
	% gezakte leerlingen: 2019/2020	5.69	n.v.t.	2.46
	% gezakte leerlingen: 2020/2021	10.54	n.v.t.	9.28
	% gezakte leerlingen: 2021/2022	13.40	n.v.t.	9.46
	% gezakte leerlingen: 2022/2023	28.26	n.v.t.	15.76
	% gezakte leerlingen: 2023/2024	16.21	n.v.t.	12.05
	% gezakte leerlingen: 2024/2025	27.53	n.v.t.	14.67
F3.5	Gemiddeld CE-cijfer Nederlands	6.29	6.25	6.36
	Gemiddeld CE-cijfer Engels	6.92	6.99	7.05
	Gemiddeld CE-cijfer Duits	6.54	6.33	6.53
	Gemiddeld CE-cijfer Frans	5.80	6.17	6.25
	Gemiddeld CE-cijfer wiskunde A	5.79	6.04	6.31
	Gemiddeld CE-cijfer wiskunde B	6.55	6.28	6.58
	Gemiddeld CE-cijfer gemiddelde wiskunde	5.85	6.00	6.30
	Gemiddeld CE-cijfer economie	5.54	5.82	5.94
	Gemiddeld CE-cijfer geschiedenis	6.15	6.09	6.12
	Gemiddeld CE-cijfer natuurkunde	5.99	6.07	6.32
	Gemiddeld CE-cijfer scheikunde	5.92	6.01	6.24
	Gemiddeld CE-cijfer biologie	5.99	5.97	6.11
	Gemiddeld CE-cijfer van alle vakken	6.16	6.28	6.37

F3.6	Verschilscore tussen SE- en CE-cijfer Nederlands	.00	.04	.01
	Verschilscore tussen SE- en CE-cijfer Engels	-.30	-.30	-.34
	Verschilscore tussen SE- en CE-cijfer wiskunde	-.03	.03	-.16
F3.7a	Gemiddeld CE-cijfer Nederlands; lager dan havo-basisschooladvies	6.08	6.03	6.12
	Gemiddeld CE-cijfer Nederlands; enkelvoudig havo-basisschooladvies	6.26	6.24	6.31
	Gemiddeld CE-cijfer Nederlands; hoger dan havo-basisschooladvies	6.56	6.53	6.61
F3.7b	Gemiddeld CE-cijfer Engels; lager dan havo-basisschooladvies	6.64	6.76	6.76
	Gemiddeld CE-cijfer Engels; enkelvoudig havo-basisschooladvies	6.84	7.05	6.98
	Gemiddeld CE-cijfer Engels; hoger dan havo-basisschooladvies	7.34	7.29	7.34
F3.7c	Gemiddeld CE-cijfer wiskunde; lager dan havo-basisschooladvies	5.86	5.80	6.03
	Gemiddeld CE-cijfer wiskunde; enkelvoudig havo-basisschooladvies	5.65	5.99	6.26
	Gemiddeld CE-cijfer wiskunde; hoger dan havo-basisschooladvies	6.08	6.31	6.55
DEEL B: HET VERVOLGONDERWIJS				
Hoofdstuk 4: Opleidingsniveau vervolgonderwijs				
F4.1	% doorstroom naar mbo	6.00	n.v.t.	n.v.t.
	% doorstroom naar hbo	74.72	n.v.t.	n.v.t.
	% doorstroom naar wo	1.39	n.v.t.	n.v.t.
	% anders/onbekend	17.88	n.v.t.	n.v.t.
F4.2	% doorstroom naar hbo	74.72	72.13	72.80
F4.3	% doorstroom naar mbo	6.00	5.97	6.09
F4.4	% niet meer ingeschreven in vervolgonderwijs	14.35	15.37	13.72
Hoofdstuk 5: Sector vervolgonderwijs				
F5.1	% hbo sector Techniek	22.41	22.48	20.67
	% hbo sector Taal en cultuur	1.88	1.56	1.78
	% hbo sector Onderwijs	11.16	10.45	10.50
	% hbo sector Landbouw	3.55	2.73	2.82
	% hbo sector Gezondheidszorg	9.87	10.85	12.27
	% hbo sector Gedrag en maatschappij	9.99	11.81	10.30
	% hbo sector Economie	39.28	38.32	38.38
Hoofdstuk 6: Studiewissel vervolgonderwijs				
F6.1	% studiewisselaars hbo	27.27	26.92	23.52
F6.2	% studiewisselaars hbo: 2017/2018	25.72	n.v.t.	21.87
	% studiewisselaars hbo: 2018/2019	20.79	n.v.t.	20.02
	% studiewisselaars hbo: 2019/2020	20.54	n.v.t.	20.00
	% studiewisselaars hbo: 2020/2021	21.13	n.v.t.	22.04
	% studiewisselaars hbo: 2021/2022	28.02	n.v.t.	24.41
	% studiewisselaars hbo: 2022/2023	27.27	n.v.t.	23.52

<i>Hoofdstuk 7: Succes in het vervolgonderwijs: prestaties en uitval</i>				
F7.1	% hbo-bachelorgediplomeerden 4 jaar na uitstroom	22.72	22.75	28.70
	% hbo-bachelorgediplomeerden 5 jaar na uitstroom	40.14	39.94	48.24
	% hbo-bachelorgediplomeerden 6 jaar na uitstroom	51.63	50.75	58.99
F7.2	% ongediplomeerde uitstroom na 4 jaar	6.56	8.81	7.62
	% ongediplomeerde uitstroom na 5 jaar	12.04	11.03	8.98
	% ongediplomeerde uitstroom na 6 jaar	11.74	12.29	10.32
<i>Hoofdstuk 8: Voorspellingskracht van centraal examencijfers</i>				
F8.1	% onvertraagd hbo-diploma; CE-cijfer tussen 5,5 en 7	23.95	19.20	25.25
	% onvertraagd hbo-diploma; CE-cijfer 7 of hoger	46.57	32.03	34.80
DEEL C: SOCIALE VERSCHILLEN				
F9.1	Onvertraagd geslaagd: vrouw	41.96	39.16	48.87
	Onvertraagd geslaagd: man	35.37	38.38	45.76
	Hoog gemiddeld centraal examencijfer: vrouw	13.97	19.36	21.62
F9.2	Hoog gemiddeld centraal examencijfer: man	19.02	21.05	23.85
	Doorstroom naar hbo: vrouw	75.83	72.09	74.06
	Doorstroom naar hbo: man	73.39	70.46	71.45
	Onvertraagd hbo-bachelorsdiploma: vrouw	28.78	26.02	32.78
	Onvertraagd hbo-bachelorsdiploma: man	16.35	14.08	19.35
	Onvertraagd geslaagd: NL-herkomst	38.69	42.71	50.29
	Onvertraagd geslaagd: EU-herkomst	27.95	39.92	42.51
	Onvertraagd geslaagd: niet EU-herkomst	36.99	31.96	37.52
	Hoog gemiddeld centraal examencijfer: NL-herkomst	13.55	23.79	24.42
	Hoog gemiddeld centraal examencijfer: EU-herkomst	25.69	23.78	22.93
	Hoog gemiddeld centraal examencijfer: niet EU-herkomst	5.93	11.58	14.46
	Doorstroom naar hbo: NL-herkomst	63.43	66.20	72.97
	Doorstroom naar hbo: EU-herkomst	65.67	68.94	69.13
	Doorstroom naar hbo: niet EU-herkomst	71.88	78.06	74.13
	Onvertraagd hbo-bachelorsdiploma: NL-herkomst	21.97	20.70	28.20
	Onvertraagd hbo-bachelorsdiploma: EU-herkomst	24.76	21.84	21.09
	Onvertraagd hbo-bachelorsdiploma: niet EU-herkomst	11.00	18.31	18.88

**NATIONAAL
KENNISINSTITUUT
ONDERWIJS**
NCO

Bezoekadres: Laan van Nieuw Oost Indië 300,
2593 CE Den Haag

Postadres: Postbus 93461, 2509 AL Den Haag

Website: www.nationaalcohortonderzoek.nl

E-mail: info@nationaalcohortonderzoek.nl

Het NKO is een onderdeel van de Nederlandse
Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO).
www.nko.nl